

„... nu trebuie să ne îndoim că și cuvintele, la fel cu imaginația, pot fi cauză de multe și mari erori, dacă nu ne păzim bine de ele“
Spinoza

Editor:

• Asociația Culturală
HELIS

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL VII, nr. 9 (77), septembrie 2009 • Apare lunar la SLOBOZIA • 1,0 LEI

SALONUL ANUAL DE CARTE

ediția a XVIII-a

1 – 31 OCTOMBRIE 2009

Saloanele de carte au devenit, pe parcursul vremurilor, modalități de prezentare a activității unei biblioteci publice, de recomandare a serviciilor publice specifice unei astfel de instituții de cultură, de etalare parțială a achizițiilor de carte, de dialog între autori, editori, și publicul utilizator.

Organism viu, în permanentă mișcare, completare, organizare și relație, Biblioteca Județeană Ștefan Bănulescu organizează Saloane de Carte, cu o frecvență anuală, prilej de evaluare a activității recente și de meditație asupra perspectivelor.

Șaptesprezece ediții deja încheiate au însemnat pentru instituția noastră tot atâtea prilejuri de a invita personalități culturale de primă mărime, scriitori, profesori universitari, academicieni, directori de biblioteci cu activitate prodigioasă. Astfel, au fost oaspeții bibliotecii noastre: Mircea Dinescu, Aureliu Goci, Anatol Ciobanu, Simona Popescu, Ligia Naum, Fănuș Băileșteanu, Fănuș Neagu, Aurel M. Buricea, C. Chifane-Drăgușani, George Burlacu, Ovidiu Dunăreanu, Constantin Novac, Nicolae Motoc, Dan Perșa, Ion Papuc, Radu Cârneli, Constantin Țoiu, Aurelia Marinescu, Nicolae Țone, George Țârnea, Claudiu Komartin, Bogdan Ghiu, Samuel Tasiel, Grigore Constantinescu, Theodor Grigoriu, Mihaela Marinescu, Gheorghe Zărafu, Lidia Constantinescu, Crina Bocsan Decusara, Razvan Theodorescu, Octavian Mândruț, George Pruteanu, Passionaria Stoicescu, Alexandru Mironov, Ion Hobana, Dan Sociu, Cosmin Perța, Tia Șerbănescu, George Genoiu, Aurora Liiceanu, Alice Năstase, Iuliu Rațiu, Maria Șoimu, Nicolae Rotaru, Călin Vlășie, Ion Bogdan Lefter, Ioan Enescu, etc.

Întotdeauna au fost prezenți, în calitate de autori, membrii Uniunii Scriitorilor din România care locuiesc în județul Ialomița: Nicolae Stan, Ion Neșu, Șerban Codrin, cărora li s-au dedicat lansări de carte. De asemenea alți autori ialomițeni ne-au onorat în calitate de oaspeți: Emil Străinu, Gheorghe Dobre, Anghel Macedon, Virgil Dascălu, Alexandru Bulandra, Titi Damian, Ștefan Grigorescu, Aurel David, Adria Bănescu, Livia Dobrinescu, Mihai Vișoiu, Ioan Man, Grigore Spermezan, Dan Elias, Tudor Amza, Costel Bunoaica, Florin Ciocea, Ion Ianole, Nicolae Puiu Iliescu, Dorina Ene, Marian Stefan, George Stoian, Jipa Rotaru, George Călin.

Prilejuri de dialog și informare, saloanele de carte ale Bibliotecii Județene s-au dovedit de fiecare dată interesante și atractive, un loc unde iubitorii paginilor tipărite s-au întâlnit, au discutat pe drumul, de multe ori accidentat între autor, editor, cititor...

1 octombrie 2009, ora 11.00

DESCHIDEREA OFICIALĂ

- Întâlnire cu scriitorii ialomițeni
- Ziua Editurilor Ialomițene

7 octombrie 2009, ora 11.00

ZIUA GRUPULUI EDITORIAL SAECULUM

- Invitat:
- Prof.dr. Ionel OPRÎȘAN- autor

8 octombrie 2009, ora 14.00

ZIUA EDITURII CECCAR

9 octombrie 2009, ora 11.00

LANSARE DE CARTE „Europa noastră și noi”

- Invitați:
- Autor:
acad.Răzvan THEODORESCU
 - Redactor Șef-Editura CAPITEL
Marilena GUGA

12 octombrie 2009, ora 11.00

LANSARE DE CARTE „În căutarea Raiului promis”

- Invitați:
- Autor - Vasile ANDRU
 - Director-Editura EIKON
Valentin AJDER

PROGRAM

13 octombrie 2009, ora 11.00

Cartea SF, Cartea pentru tineret

Invitați:

- Ion HOBANA-
Uniunea Scriitorilor din Romania
- Alexandru MIRONOV-
Uniunea Scriitorilor din Romania

15 octombrie 2009, ora 11.00

ZIUA EDITURII RAO Prezentare de carte

„Istoria loviturilor de stat”- vol. I, II, III, IV

Invitați:

- Alex Mihai STOENESCU- autor
- Ovidiu ENCULESCU – editor
- Mihaela ȘTEFAN – responsabil PR

19 octombrie 2009, ora 11.00

ZIUA CĂRȚII PENTRU COPII

Invitați:

- Crina DECUSARĂ – USR
- Gh.ZARAFU - USR
- Pavel BALMUȘ- Biblioteca
Municipală „B.P. Hasdeu” Chișinău,
Republica Moldova

21 octombrie 2009, ora 14.00

Ziua Editurii TRITONIC Lansări de carte

Invitați:

- Oana STOICA MUJEA – autor
Regina Elfa
- Bogdan HRIB – editor, co-autor
Somalia, mon amour
- Stela POPA – autor *100 de zile*

22 octombrie 2009, ora 11.00

Manuscrisele Mihai EMINESCU

Invitați:

- Academician Eugen SIMION
- Gabriela DUMITRESCU-
Biblioteca Academiei Române

27 octombrie 2009, ora 11.00

ISTORIE, ARHEOLOGIE, TURISM Prezentarea publicațiilor

Consiliului Județean Ialomița și ale
Muzeului Județean Ialomița

Invitați:

- Prof. dr. Georgeta FILITTI
- Prof. dr. Dragomir POPOVICI-
Muzeul Național de Istorie

30 octombrie 2009, ora 11.00

ÎNCHIDEREA OFICIALĂ

MIRCEA CONSTANTIN POPESCU, UN SLOBOZEAN CARE SALVEAZĂ ZECI DE MII DE VIETI ÎN FIECARE AN

Pe ordinea de zi a ședinței Consiliului local al municipiului Slobozia, care a avut loc în data de 27 august 2009, a figurat și proiectul de hotărâre privind conferirea titlului de CETĂȚEAN DE ONOARE al municipiului Slobozia omului de știință, medic și profesor, Mircea Constantin Popescu. Acordarea acestui titlu a îmbogățit galeria de modele, pe care le putem admira și, de ce nu, urma ?

Lecturând, doar, biografia lui Mircea Constantin Popescu, trăiești un sentiment de reală satisfacție pentru ca ești slobozean. Într-un mic oraș de câmpie, unde aparent nu se întâmplă nimic, iată, descoperim că, pe la anul 1937, venea pe lume, într-o familie cu stare, un copil care va duce faima Sloboziei și a României în lume.

De ce n-am știut nimic până acum despre Mircea Constantin Popescu? Oare este important să mai spunem că dictatura comunistă a determinat plecarea în pribegie a unuia dintre cei mai de seamă oameni de știință slobozeni? Sau amintirile legate de adolescență și tinerețe i-au trezit atâtea resentimente încât nici nu l-a mai interesat dacă la Slobozia cineva-i mai rostește numele?

Un om de o rară modestie, așa l-am perceput pe Mircea Constantin Popescu. În timp ce încercam un dialog, pentru a afla direct de la „sursă” despre viața și realizările domniei sale, ne vorbea despre descoperiri științifice, ale căror autor a fost, ca despre niște banale fapte de viață. Cunoscându-l, am realizat că am fi fost mai saraci dacă vremurile nu i-ar fi purtat, din nou, pașii pe meleagurile unde a copilărit. Așa, avem încă un motiv de bucurie și satisfacție să spunem că suntem slobozeni, contemporani și cu Mircea Constantin Popescu, omul care prin calitățile

cu care l-a hărăzit Dumnezeu, dar și printr-o muncă asiduă, a reușit să lase în urma sa o operă științifică și umanitară de prima linie.

Acum, important este că l-am redescoperit, că este din nou al nostru și ne putem mândri cu el. Până la urmă, poate că ceea ce se întâmplă acum se constituie într-o reparație morală față de toate câte a îndurat până a părăsit România. Dar suferințele, mai ales cele provocate de dorul de țară, l-au urmărit toată viața. El nu a uitat nici o clipă că este român, că este slobozean.

Mircea Constantin Popescu s-a născut la Slobozia, la 18 martie 1937. Tatăl său, Vasile Popescu, a fost de două ori primar al Sloboziei (1929-1931 și 1938-1939) și senator de Ialomița (1932-1933). Bunicul dinspre mamă, Constantin Copoiu, a fost, de asemenea, primar al Sloboziei, în perioada 1932-1933. Școala primară și școala secundară le-a urmat la Slobozia, ca de altfel și frații săi, Ștefan și Dragoș, care vor deveni inginer și, respectiv, arhitect.

În perioada de început a dictaturii comuniste, familia i-a fost persecutată, tatăl fiind exclus din Colegiul Avocaților și arestat temporar, proprietățile și locuința i-au fost confiscate. Mama (Elena Copoiu) și cei trei copii

s-au refugiat într-un mic garaj în București. Copiii au fost adoptați, între timp, de rude cu origine socială acceptabilă acelor timpuri, putând, astfel, să-și continue studiile. De aici înainte, biografia lui Mircea Constantin Popescu devine una excepțională.

În anul 1961 obține diploma de medic, în cadrul Institutului de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, Facultatea de Medicină Generală. După ani de muncă obține titlul de Doctor în Științe Medicale, acordat de Academia Română, Secția Științe Medicale, Institutul de Virusologie „S. Nicolau”, 1968. Și-a continuat studiile postdoctorale la Universitatea Ebraică „Albert Einstein”, Ierusalim, Israel.

În România, și-a desfășurat activitatea ca medic și cercetător, în perioada 1961-1973. Între anii 1973-1977 este cercetător științific în cadrul Institutului pentru Virusologie Experimentală și Imunologie Clinică „Heinrich Pette”, Hamburg, Germania. În anul 1976 își echivalează Diploma de Medic sub patronajul Ministerului Sănătății Publice din Germania.

Începând cu anul 1978, Mircea Constantin Popescu este profesor la Departamentul de Microbiologie și Imunologie, Colegiul de Medicină, Școala pentru Licențe, Universitatea Illinois, Chicago, Illinois, SUA. Prin studiile, cercetările și realizările obținute în SUA, Mircea Constantin Popescu a cunoscut cu adevărat consacrarea:

1981-1991 : Fondator și Director Executiv : The Liposome Company Inc (TLC), Princeton, New Jersey , USA (activitatea didactică continuată până în 1987);

1992-1993 : « Research Fellow » : Wyeth-Ayerst, Departamentul de Biotehnologie și Microbiologie. Specializare în vaccinuri de tip nou.

1993-1994 : Vicepreședinte Cercetare și Dezvoltare și apoi Președinte la Oncotherapeutics Inc, Cranbury, NJ ;

1995-2001 : Manager General : Biomira USA Inc.

2002 : Expert și Consultant la diferite instituții și companii din SUA, inclusiv Asociația de Biotehnologie și Curtea de Litigii din Washington DC.

2005 : Fondator și Președinte : XEME Biopharma Inc.

Ionel Constantin

1. Descoperiri fundamentale în domeniul virusologiei și imunologiei, publicate în jurnale pentru știință din SUA, Germania, România și alte țări.

2. Cursuri de virusologie (generală sau avansată) la Universitatea Illinois din Chicago, SUA, coordonator de lucrări și cercetări pentru Teza de Doctor sau de Master în științe medicale.

3. Fondator științific al primei companii de Biotehnologie din statul New Jersey: “The Liposome Company Inc” (TLC), în Princeton (aproximativ a VI-a din SUA și probabil din lume).

4. Programe de cercetare pentru tratamente anticancer cu instituții de renume mondial: National Cancer Institute (NCI) și MD Anderson Cancer Center.

5. Colaborări științifice cu companii farmaceutice de prestigiu : Merck, Bristol-Mayer-Squib, Sanofi / Connought, Sandoz , Wyeth –Ayerst, Ortho J&J, Takeda, Hoffman La Roche, Smith- Kline Beacham.

6. Medicamente aprobate pentru utilizare și vânzare sau în curs de dezvoltare :

a) Liposom Amphotericina B (Abelcet,), medicament anti-infecții (fungi) care salvează până la 10.000 vieți anual (conform analizei făcute de TLC);

b) Liposom Deoxyrubicina, medicament anti-tumoral, aprobat;

c) Vaccin terapeutic împotriva cancerului pulmonar, în faza III clinică (ultima pentru aprobarea necesară comercializării), dirijată de Copania Merck AG;

d) Vaccin terapeutic personalizat pentru Limfoma (NHL) și Leucemie (CLL) testat cu succes în două faze I clinice (inițiale) de NCI ;

e) Vaccin antigripal, în curs de dezvoltare în vederea testării.

Pentru prodigioasa sa activitate științifică, Mircea Constantin Popescu a primit numeroase onoruri și distincții:

- Medalia « Ștefan Nicolau » din partea Academiei Române, oferită pentru cercetări

REALIZĂRI PROFESIONALE ÎN COLABORARE

excepționale la institutul cu același nume de către Ștefan Nicolau, cu ocazia susținerii Tezei de Doctorat sub conducerea lui Nicolae Cajal.

- Invitat pentru cercetări avansate de virusologie de către oameni de știință renumiți: Fritz Lehman-Grube, de la Institutul Heinrich-Pette, Universitatea Hamburg, Germania; Josef Melnick, de la Baylor Collage, Universitatea Texas, USA și Michael Oldston, de la Fundația Scrips, Universitatea Californiei de Sud, USA și alții.

- Invitat de Universitatea Illinois, Chicago, USA, ca profesor, pe baza cercetărilor efectuate în Germania.

- Ales în Consiliul de conducere și Comitete de examinare a tezelor de doctorat și master la Universitatea Illinois.

- Invitat la numeroase simpozioane, conferințe și congrese în SUA, Europa, Israel, China și alte țări.

- Ales în «Medical Advisory Board » al societății „Leukemia Research Foundation” (Illinois).

- Ales în Comisia de examinare a propunerilor de cercetări medicale depuse la Institutul Național de Sănătate (NIH) din SUA.

- Recipient al alocațiilor competitive (« granturi ») pentru cercetare, oferite de NIH și alte Instituții cu profil medical (NIH-NAID 1RO1-AI-15138 ; Arthritis Foundation 123178 ; U of I GRSG 243-3836-550 și SBIR grants).

- Editor (“Reviewer”) pentru jurnale în domeniul biomedical (J. Infectious Diseases; J. Pharm. Sciences ; J. Gen. Virology; Rev. Roum. Virology; J. Liposome Res.; Bioph. Bioch. Acta, și altele).

Alte onoruri :

- Încetățenit ca « om de știință necesar pentru SUA » ;

-Membru Fondator al Societății Ellis Island, având, ca urmare, numele înregistrat pe panoul emigranților de la Statuia Libertății;

- Ales în Comitetul Societății de Biotehnologie pentru relații cu Congresul SUA (în 2000) ;

- Invitat la vizitele în Statul New Jersey a doi Președinți ai SUA (Bush #1 și Bush#2) ;

- Consultant pentru antreprenoriat științific către Comitetul Național Congresional Republican (2008).

MEMBRU AL UNOR SOCIETĂȚI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE

- The New York Academy of Science
- American Association for Advancement of Science
- American Society for Microbiology
- Biotechnology Society of NJ
- Leukemia and Lymphoma Society of Illinois
- International Society for Antiviral Research
- Pharmaceutical Manufacturing Association

COPIII VÂNTULUI

Aruncau vântului sulii de cucută. Vroiau departe și adesea nu le mai găseau. Le fura vântul, le ascundea în nori, în gărdurariță.

Aducea mirosuri grele, de sălbăticiune ascunsă în crivaie, pândind, de sărătură de ape galbene și ochi plânși, miros iute de șarpe și de fân plouat, jilav, de boală, de câini turbați, de stele, de pământ răscolit, de laptele movilelor, de florile lor de lemn violete și mov și albe, de ierburi uscate, de duhuri ieșind din găuri și înălțându-se în vazduh, trâmbe de praf, răsucindu-se în joc halucinant de iele, de balaur somnind în lacuri limpezi cu papuri și stuhuri cu moț cafeniu, de arman alb pustiu, coșcovit, în care locuiesc vânturile și umbrele și spaimetele tușind.

Erau zdrențăroși și lihniți, cu zulufi galbeni prăfuiți și păr negru de lup, cu piele de șarpe scorjindu-se, cu ochi deștepți scormonind zarea și vorbind cu îngerii și cu ciurlanii, cu turmele lor, cu soarele roșu cu dinți însângerați, mâncând ierburile și jivinele și crivăile și pamântul cu ai lor mai bătrâni care n-au apucat și cu împăratul împietrit cu brațele pe coasă și cu cel înfipt în țelină cu trupul său ca un plug și cu cel al movilelor, călăreț de oase.

Îi mâncau mamele lor înghițindu-i și regurgitându-i astfel deveneau stăpâni, își țineau în mâini zilele și codiriștea și haturile și puteau fi singuri lângă Dumnezeu în câmp și în zări, în motâlve și timpuri.

Fetele se despleteau și își puneau basmale și broboade, nășteau și începeau să plângă.

Bărbații ajungeau aproape niște străini, plecau în războaie și mureau și ele aduceau în case alți bărbați sau rămâneau cu umbrele.

Copiii se rătăceau, li se furau drumurile și își pierdeau mințile și rămâneau muți și ochii lor încremeneau și zâmbetul lor strâmb.

Erau vânturi în case pustii, uși vraieste și cucuvele în dărăpănături, el plângea singur într-un colț de prispă și a plâns cu

sughițuri până a adormit și a visat îngerii și pe Dumnezeu și a visat frații și surorile, tatăl și mama și s-a sculat încurajat ca să plece.

Vânturile veneau cu el și îl ascultau ca niște câini blânzi și îl apărau și îl duceau înspre lume, s-a umplut de lume și s-a întors.

A dat drumul vânturilor, a ars paragina și a lăsat curtea la jaf, a arat pământul și l-a lăsat zării iar el s-a ascuns.

ANGHEL MACEDON
din volumul antologic, în curs de apariție - BOBOTE”

Șerban Codrin

*

În chefuri grele, cu-arme de război,
Cartușul în dușman după cartuș,
Sta scris cum au căzut ca niște-eroi,
Grași sub centură, generalii ruși,
Și-un colonel ucis de-un caporal...
...Juca pe mese, beată, cazacioc,
De fierbințeala votcii de Urali,
Praf, tropăindu-și cizmele cu toc,
Jaf, ridicându-și poalele în cap,
De-nnebuneau cheflirii după grad
Și-i sărutau piciorul prin ciorap,
Și gloanțe-n geamuri, ca la Stalingrad...

Ruina babei mai zăcea, amar,
În zdrențe, ieri, pe-un colț de trotuar...

*

Oricum, băga-mi-aș dis-de-dimineată
Picioarele în scroambii de pantofi
Murdari de câte-au lepădat cu greață
Supremă niște minți de filozofi,
Un Platon, savurându-și utopia
Ca pe-o smochină dulce, poate prea,
“Să fie-externată poezia,
Deci infamia din Cetatea mea!”
Sau Marx, cu degetele-n farfurie
Și gura plină, are-un mare crez,
“De mâine, piară-abjecta burghezie,
Azi chefu-mi place, pentru că- burghez!”
Nici lustragii, nici perie de ghete,
În ce nelume eșuăm, poete...

*

N-a fost o precupeață oarecare.
Prin școli, prea câștigase premiu-ntâi
Și-aproape-era să-ajungă-nvățătoare.
Din coș, o viață-a vândut lămâi,
Atât, miezosul paradisiotic.
Păstra pe-ascuns ediții liliput
În buzunare și, privind hipnotic,
Îți recita la-alegere, sehr gut,
Din Faust și Divina Comedie,
Ba chiar Sonetele către Orfeu,
Și surâdea cu-acea nebucurie
A ochilor înlăcrimați mereu...

Când a plecat, un burg de catedrale
A plâns tăcut, și clopote de jale...

Tămâie și otravă

Nasol moment, mișto colivă...

Fusesem invitat să particip la un fel de inaugurare. Era vorba, de fapt, de inaugurarea unor lucrări ce urmau să ducă la realizarea unui obiectiv ce, într-adevăr, merita să fie inaugurat. Inaugurat în momentul dării lui în folosință, desigur.

Invitația era, așadar, pentru a participa la un fel de preinaugurare. De ce a fost nevoie și de această preinaugurare nu am mai întregat. Era vreme de campanie electorală și în campania electorală lucrurile lucrurile, nu lucrările se desfășoară altfel. Au o altă logică. Logica, firește, campaniei electorale, așa că întrebările nu-și mai aveau nici măcar rostul.

Important pentru mine, ca locuitor al acelei urbe de provincie în care sunt perceput ca ziarist în viață, era că mi se oferea drept subiect un eveniment și nu unul oarecare, fiind vorba de amenajarea și extinderea unei unități de primire urgențe a unui spital de urgență. Am dat curs, așadar, invitației, străduindu-mă să fiu acolo, la fața locului, cum se zice, chiar printre primii. Cupa unui escavator înfuleca lacom pietrișul din jur, spre răsfațul unei basculante ce urma să-l deșerte eventual altundeva, în timp ce proiectantul și constructorul mă rog, reprezentanți ai acestora își gâdilau cu satisfacție bărbia prin răsfirarea degetelor ce păreau să arate, în rotirea lor, una și aceeași direcție. Și chiar arătau spre aceeași direcție. Arătau către un panou sau, mă rog, către o machetă, recurgând la un cuvânt cât de cât mai adecvat, unde se vizualiza ceea ce urma să fie construit. Satisfacție îndreptățită la urma-urmei, pentru că imaginile de acolo te purtau cu gândul către Occident lume visată, să recunoaștem, de noi toți, obligându-te chiar să te întrebi și să întrebi: chiar vom avea așa ceva în târgul nostru prăfuit de provincie? Frumos, foarte frumos! admirau privitorii. Unii chiar erau entuziasmați. Între aceștia, ca să fiu sincer, mă numărăm și eu.

Rând pe rând, apar, venind pe jos, confrății din presă, apar bliz-urile, aparatele de filmat, apoi apar, cu mașinile, firește, oficialitățile. Urbea nu e mare, e chiar o palmă de loc, dar eticheta e etichetă și, mai ales, în astfel de situații, dă bine momentului.

Cum soborul de preoți era și el prezent, evenimentul întrunea toate condițiile să fie declarat deschis. Ceea ce s-a și întâmplat.

Cupa escavatorului se mișcă demonstrativ în continuare, bliz-urile scapără, un coleg constată că nu are baterii la reportofon, oficialii rostesc discursuri...

Eu, nu am de lucru, și-l întreb pe domnul director al spitalului câți medici lucrează aici și câți, conform normelor, dar și clipei de față, ar trebui să lucreze.

- Unul, răspunde domnul director, lăsându-mă să înțeleg că de lucrat ar trebuie să lucreze vreo zece măcar...

- Nasol moment! m-am trezit oftând, precum revoluționarul Dide la parastasul generalului Gușă...

Dar am și plecat, fără să mă mai intereseze coliva. Oricât de mișto ar fi fost...

Ion Alecu

O istorie în care geografia să nu mai fie actul de proprietate al neamurilor și peste care să nu se mai suprapună un simulacru de trecut! Cum ar fi putut suna o istorie a Banatului, scrisă atunci când Atila își avea aici tabăra principală? „Râul și ramul” ar fi fost glorificate ca prelungiri anatomice ale călăreților huni? Mă gândesc, acum, că acest exemplu luat la întâmplare te poate pune pe gânduri. Arborii genealogici ai comandanților huni sunt plini de nume românești! Și atunci?

Hegel a deschis o poartă pe care noi toți nu mai putem să o închidem! „**Rațiunea guvernează lumea, prin urmare Istoria s-a derulat în mod rațional**” - spune Hegel. O frază și două sentințe greșite. Sigur, la nivel speculativ, sintagmele sunt valorizabile. Poți merge cu ele într-o aulă de universitate sau la cafenea, pentru schimbul de fluid gânditor. Dar aveți curajul să ieșiți în stradă și să postulați raționalitatea lumii? „*Raționalitatea este o proprietate informațională, proprie omului, capabilitatea unui sistem dotat cu percepție, interactivitate dinamică și lingvistică, de a construi un model structural, procesual și cauzal al spațiului în care se află, de a se situa conștient în model și a își identifica, rezolva și valoriza dependențele de modelul ambiental, prin acțiuni transformante și evaluante ale acestuia.*” Am transcris aici una din definițiile, de altfel nici greu de aproximat, pentru **cel mai important instrument al filosofiei**. Haida de!! Am deosebită plăcere de a prezenta domnilor Kant și Hegel rațiunea umană în plină acțiune, în original, adică „*la mama ei*” - cum spune românul.

Anul 1568: Inchiziția spaniolă extermină peste trei milioane de locuitori de pe teritoriul de astăzi al Olandei, acuzându-i de revoltă împotriva Bisericii.

Anul 390: împăratul roman Teodosie, din același motiv, al răzvrătirii, ucide pe hipodromul din Thesalonic, 7.000 de greci nevinovați.

În ziua de 13 februarie 1945, aviația anglo-americană bombardează Dresda, deși fuseseră informați că în oraș nu mai erau decât bătrâni, femei și copii. Rezultatul a fost peste așteptări: 500.000 de victime. („Națiunile cele mai civilizate fac războaiele ca niște animale sălbatice.”)

Doar puțin mai târziu, la 6 august 1945, „Little Boy” este aruncată deasupra Hiroshimei. Între 120.000 și 140.000 de oameni mor instantaneu.

Din 1789, până în vara anului 1794, sunt uciși de Revoluția franceză peste 40.000 de „dușmani”, dintre care 17.000 sunt ghilotinați. (Doctorul Guillotin cere, la 10 octombrie 1789, să fie aprobat un mecanism prin care execuțiile să fie mult mai „umane”, iar în 20 martie 1792 acest lucru se întâmplă. Cetățenii numeau noul instrument de distracție „rațională”: **briciul națiunii** !!).

Anul 1252: Papa Inocențiu al IV-lea emite bula papală *ad exstirpanda*, prin care autorizează tortura ereticilor. Fusesse deschis sezonul creștin de vânatoare! Ca urmare, marele inchiizitor **Torquemada** moare la 16 septembrie 1498 în Ávila, având „înregistrate” 10.220 de victime.

La 24 martie 1999, forțele aeriene ale S.U.A au declanșat bombardamentele asupra Serbiei. Au fost 78 de zile de teroare. Au murit 89 de copii, 2500 de civili și peste 1000 de militari. Pentru

Pilula de greață

americani au fost 78 de zile de rușine. Acțiunea lor este tot mai des asemănată cu aruncarea de pietre peste gard (adică, din înaltul cerului). Au evitat „plăcerea” de a da nas în nas cu sârbii, despre care au fost informați (sau au văzut un film!), că nu prea i-a învins nimeni.

Din martie 2003, G.W. Bush, supărat pe toată lumea, declanșează ostilitățile în Irak. Astăzi (2009), analiștii occidentali îl deplâng ca pe un naiv ce s-a jucat în mijlocul casei cu un obuz neexplodat, în ciuda (disprețul) celor care îi tot spuneau să nu o facă. Statistica neagră a anului 2009 spune: 4.400 soldați americani morți, alte sute din rândul trupelor aliate și 121.000 de irakieni. Dintre aceștia, mulți, foarte mulți (prea mulți!), au fost copii. Sunt celebre (!) acțiunile „antiteroriste” de bombardament asupra.. școlilor, nunțiilor și cartierelor rezidențiale. Aici ia naștere o sintagmă lingvistică ce va face carieră: *victime colaterale*. Pagubele materiale se ridică la peste 30 miliarde de dolari, iar cele pe care le-a suferit mersul istorie nu pot fi încă măsurate. Muzeul de Istorie din Bagdad a fost distrus și nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu acele comori ale începutului de lume, cum credea Kramer.

Despre Afganistan redau aici numai o știre, de pe AFP. Informația apărută în mai 2009, a trecut neobservată.

„**O fetiță afgană în vârstă de 12 ani a murit în timpul unui atac al soldaților NATO asupra mașinii cu care se deplasa, împreună cu alte două persoane și cu mama sa, la o nuntă. Incidentul s-a petrecut în districtul Guzara, în provincia Herat. Un purtător de cuvânt al poliției afgane a declarat că soldații străini au deschis focul asupra autovehiculului civil, omorând o fetiță de 12 ani și rănind încă două persoane, între care o femeie. Unchiul fetiței, supraviețuitor al atacului a povestit că jumătate din craniul fetiței.. dispăruse, mama acesteia era rănită în zona inimii, iar fața lui și parbrizul erau pline de sânge. Purtătorul de cuvânt NATO a declarat că autovehiculul nu .. a încetinit la semnele militarilor italieni, care ulterior au deschis focul.**”

După cum puteți observa, lupta cu terorismul este în plină desfășurare. Un președinte român, nu-i spun numele, persoană importantă, declara: „Soldații români plătesc cu sânge libertatea Afganistanului!” La așa afirmație, nu-mi mai găsesc cuvintele! Mi-e atâta rușine de rușinea lui, încât le cer scuze domnilor Kant și Hegel, căroara le promisesem să le vorbesc despre cum se vede *rațiunea umană* din stradă. Dacă este nevoie, o să revin. Acum fac o mică pauză, timp în care încerc să înghit toate pilulele de greață găsite la farmacia din colț. (Ashley Montagu spunea undeva: „*Oamenii sunt singurele creaturi ce se comportă irațional, în numele rațiunii!*”)

(Când vorbeam despre un **manual al sentimentelor**, pe care să-l studieze copiii în școala primară, mă gândeam la o primă pagină pe care să se afle **Rușinea**, în fața Planetei și a lui Dumnezeu!)

Sfânta treime a lumii moderne, adică **națiunea, statul și banul**, reușește să-și apropie, subliminal, o zonă ce părea a revoluționarilor de profesie: intelectualitatea. (O discuție pe definirea termenilor ar scoate la iveală o „umflare” artificială a acestei categorii. Cauzele sunt multiple. Cineva spunea că suntem atât de docti încât nu ar strica acum să urmărim și liceul. Dintodeauna, puterea a folosit creația dar nu a stimulat-o, dintr-o frică viscerală, coerentă numai în raport cu propria esență. Periodic, teama de schimbare, de nou, de invenție spirituală a căpătat accente patologice și astfel a luat naștere un fenomen curios al societăților umane; arderea cărților. **O istorie a arderilor**, ar trebui să includă și un astfel de capitol, definitoriu pentru o specie ce își spune *sapiens-sapiens*!) Modernitatea a născut o categorie aparte de intelectuali: *puteriștii*. Aceștia au o capacitate peste medie în a fi *de acord*. Folosirea lor de către putere este justificativă și nu creativă, de unde inadvertența cu propriul statut. Adevărul este încă departe. Mă tem că ne-am creat ierarhii ce ne produc satisfacții facile prin cumularea unor trepte spirituale. Părem tot mai gânditori. *Mase* de filosofi, sociologi, filologi și alți *logi* sau *preoți ai Sofiei*, profesioniști, dar nu intelectuali. Aproape toți suntem într-un fel sau altul prizonieri în mediocritatea acestei lumi, în care **știm câte ceva din fiecare, fără să știm cu adevărat nimic până la capăt**.

Istoricii nu pot face corp separat. Nu pot fi despărțiți de lumea în care trăiesc și de obligațiile sociale față de ea. Involuntar, ei satisfac nevoia de certitudini a statului și, implicit, a națiunii. Școala, de orice fel ar fi, îi face parte indisolubilă dintr-o mare fantezie spirituală, fantezie la care ulterior se simt dator să contribuie. Numai că demersul lor este tautologic prin definiție: *repetarea inutilă a aceluiasi gând, formulat prin aceleași cuvinte*. În fapt, întreaga noastră educație instituțională este grevată de maladia tautologiei, unde cuvântul esențial este: *inutil*. Școala, așa cum arată ea astăzi aproape peste tot, este o instituție a **trecutului**. Nu spun eu asta, o fac sociologii pe care i-am amintit mai sus. Cineva ar putea spune că repetarea, ca formă perpetuă de existență a trecutului, este miezul Universului. Foarte adevărat, numai că Dumnezeu a stabilit regula repetării ca parte a unui univers moral. O analiză sumară ar evidenția singurul element imoral din această ecuație, adică pe noi.

Sper să fiu bine înțeles (de parcă ar avea vreo importanță să fie altfel!), atunci când vorbesc despre istorici, mă refer la instituția istoricilor, nu la oameni. Cum educația noastră se face prin trecut, rolul lor în formarea caracterelor umane este hotărâtor. În demonstrarea importanței școlii și a profesorilor de tot felul vă dau exemplul copiilor mei, pe care nu-i pot convinge să anuleze o informație greșită, oricâte argumente aş aduce. Dacă informația vine de la un profesor, de la televizor sau din ziar, adevărul este garantat!! (Aici ar fi trebuit să încep un discurs despre responsabilitate, dar cum n-am nici un chef de glume, mă opresc. Rațiunea și responsabilitatea există atât de *profund*, încât ajunsul la ele este aproape imposibil. De aceea, unii ar putea spune că lipsesc cu desăvârșire.)

Dan Elias

Helis. Slobozia, nr. 8 (76), august 2009

Helis. Slobozia, nr. 8 (76), august 2009. Că noii stăpâni s-au înhăitat azi cu jefuitorii, că iată!: găfâie pe Dunăre remorherele ce trag de șlepurile încărcate cu prostie importată de aiurea, e un fapt de-acum banal. Doar poetul, cu îndoiala și neliniștea poeziei în firida sufletului său, mai are o speranță (ne transmite **Diamant** în tableta de pe pag. întâi): „Maestrul Arghezi ... veghind cu un ochi sever, la demascarea lor”. Stăm liniștiți. Dar totuși! Mă sfredelește o întrebare: Cui i-o fi înmănat maestrul ștafeta, de hore și hore de băieți, azi nu se mai scriu? „Ce-ar fi să destupăm iepurele cum destupăm sticla/să turnăm în pahare iepurele roșu?” mi-ar fi răspuns Nichita. Într-un „sonet” gingaș, **Dan Elias**, îmi transmite (mie cititor și poftitor de imagini astrale) senzația că tuturor le curge cerul pe deasupra mâinilor, mai ales, când în fiecare sticlă (de-un albastru nichitian de ce nu? „Și-am zis verde de albastru./Mă doare un cal măiastru...”), plutește, „din fiecare altă galaxie” tristețea iubirilor trecute. Ion Alecu are de-acum colțul său, dobândit în pagina unde tableta de atitudine trebuie să-și aibă „tămâia și otrava ei”. Asta pentru că trăim în țara „care ne ocupă tot timpul” și în care un ministru își bagă picioarele în ea de Marea Neagră, invitând și turiștii străini să facă la fel. „Ce-ai de gând cu tine, fă/subțire și galbină...” - aud doar câteva strigături aruncate de Nichita. Moș Covalciuc e uncheașul din colțul său de lume care n-a supărat și nu a bucurat pe nimeni. De aia și-a zis stăpânirea că, decât să facă umbră pământului, mai bine i-ar sta o zeghe nouă. Să înțelegem: justiția din zilele noastre a luat notă de cazul moșului, că prea ni se prezintă mulți la porțile pușcăriei, dar de intrat, nu intră decât cei care nu au cu ei tesla, rindeaua și propteaua, mult necesare în noua democrație originală. **Dan Elias**, în eseu său intitulat „Malpraxis-ul istoric”, crede că în curând va trebui să rescriem preistoria. Documentat și captivant material. Mai ales că și nouă „ne plac poveștile, misterele și tainele într-atât, încât ne și bucură un strop de falsitate, mai ales dacă ea pare inofensivă”. În încheierea articolului său, autorul ne lasă să apreciem și singuri ce se poate ascunde sub expresia „falsuri geniale” făcute asupra descoperirilor epocale amintite. Nu striviți corola de minuni a lumii! parcă ne îndemna cu tărie L. Blaga cel mut ca o lebădă. I-ar fi ripostat peste mulți ani Nichita: „Am întrebat o capră de ce este capră/iar ea de mirare/era cât pe ce să moară,/și a început să scoată fum din ea” Așa să fie? **Aurel Anghel**

are o întreagă pagină de poezie în revistă. Un nou început, ca substanță ori formă, în poezia sa? O nouă credință poetică? Încercând să descifrăm chipul cuvintelor din matricea sa poetică, nu descoperim deocamdată decât „un sobor de idei/înșirând ultimii neuroni/ca pe ață/luând la rost/Filosofia vieții”. E mult, e puțin? Într-o „lume fără început/și fără margine”... (- Aici ne ajută lumina!) ne avertizează sub noul chip al cuvintelor, poetul. Doar că suntem nedumeriți nu și derutați cum adică? ... „chiar și cei fără minte/vor trece prin cetatea tăcerii/ajungând acolo/unde cred că există/strălucirea de o clipă?” Dar la ce bun cei înțelepți înălțară lumina? Sperăm că vom afla amănunte... nu! nu de la Nichita cel care-mi tot suflă în Foamea de cuvinte: „Nu pot să mănânc decât forme./scoarțe, învelișuri și atât...” Din colțul catedrei, **Titi Damian**, pe umărul vremurilor apuse cândva și bațjocorite azi își pune umărul și plânge. Avizăm cum se zdrobesc amintirile în tava de jeratic a bidivului ce trebuia a paște cerurile în locul gloabelor de azi. Urechiați-ne don profesor, că merităm! „Ești trist astă-seară, îi spuse pasărea,/văd eu că ești trist...” **Gheorghe Dobre** își continuă „istoria locală” (partea a IV-a), înțelegând că „pentru un scriitor, nu construirea unui pod e importantă, ci viața unui paznic de noapte care s-a nimerit să-și asigure existența prin acea zonă”. Viețile și întâmplările descrise (sau promise prin declarația făcută mai sus), cu eroii lui Gheorghe Dobre, au ceva din zugrăveala sfinților din bisericile trecute cu pensula de Părvu Mutu cel hăituit ca un cerb împărătesc la mănăstirea lui Negru Vodă. Revin la Nichita din: La calul bălan, cârciumă și han: „Cântai, cântai, dar vezi, cântarea/mi-a încălzit doar beregata”. Să trecem și la recenzia cărților: „Stau cu o lopată în mână, între două gropi,/și nu pot, în ploaia mărunță,/să aleg prima pe care voi astupa-o”, cum ar fi zis Nichita. „Cărțile, ca și poveștile, nu au început și nici sfârșit” ne mărturisește **Tudor Cicu**, răsfoind cele două cărți scrise cândva de Ovidiu Dunăreanu, prozatorul care „se veșnicește recuperator într-o carte de care spiritualitatea dobrogeană avea cu adevărat nevoie”. Încheiem aceste rânduri despre o revistă apărută în luna august ce apare lunar la Slobozia, cât o „călătorie într-o bibliotecă” cum fericit și-a ales titlul un alt autor „și cinstirea și se da/după talpă și pingea”, vorba maestrului Arghezi.

Gânduri schițate, cu gândul la Nichita, de Tudor Cicu

Tableta ticăloșilor sau Duhoarea hienelor

Există ticăloși și „ticăloși”. Ticăloșii și „ticăloșii”. Mai mici sau mai mari. Au început să apară și grade de comparație, iar expresii precum „mare ticălos” și „mare ticăloșie” sunt frecvent auzite fie printre oamenii de rând, care dau neputincioși din umeri, buimăciți, dar mai ales printre jurnaliștii din presa scrisă, radio sau TV. Sunt atât de frecvent folosite, încât ticăloșii au devenit imuni. Interesant este că adjectivul acesta, la început masculin, „ticălos” a primit și un feminin „ticăloasă”. Peste toate, este vizibilă schimbarea clasei morfologice, devenind substantiv.

Și să vedeți de ce.

Tocmai mă pregăteam să dau la iveală în urbea noastră un fapt care m-a șocat, de fapt o mică ticăloșie. Zic „mică” în comparație cu cele mari la nivel național.

Zilele trecute mă întâlnesc cu o cunoștință pe care o întreb de una, de alta, începând bineînțeles, cu românescul „ce mai faci?”. La care îmi răspunde cu subînțeles, când este vorba de fiul său, elev de liceu. „Ce să facem? Ne pregătim intens pentru corigență, ca în fiecare an. Trebuie să ne dăm tributul”. Cum nu prea înțelegeam chestia cu „tributul”, am insistat. „Păi nu știți că fi-miu rămâne în fiecare an corigent? Imediat ce sfârșește anul școlar și intră în vacanță, noi facem meditație, șapte-opt ședințe acolo... Plus suma fixă pentru corigență.” „Bănuiesc că faceți cu altcineva, să aprofundeze materia mai bine. În definitiv, corigența are și ea partea plină a paharului. E o pregătire excelentă pentru Bacalaureat sau Facultate.” „Ne ducem la cine l-a lăsat corigent, facem subiectele înainte, iar la corigență nu-s probleme. Altfel... Vedeți să nu ne spuneti cumva, doamne ferește, intrăm în bucluc. Scăpăm și în vara aceasta, la anul într-a XII-a nu va mai repeta figura din cei trei ani anteriori”. „O fi vreun accident, vreo întâmplare, poate nici băiatul nu-i ușă de biserică”. „Nu, că mai sunt și alții. Șase din aceeași clasă. Toți cu cheag. Ne crede prosti? Ehe, mult a fost, puțin a rămas. Asta-i un nărav vechi, nu se mai dezvăță. Pe cine pune ochii...”

„Prostituție intelectuală!” exclam eu revoltat. „Așa-i”, îmi răspunde cu scârbă prietenul, dar pe lângă ce se întâmplă în țara asta... Nu vezi în Parlament? Schimbă el vorba dând-o pe politică. Cine mai are ochi pentru o ticăloșie așa mărunță, când, iată, se naște o comisie de anchetă, cucoana nici nu vrea să audă, ba îi mai și înregistrează să-i discrediteze, bineînțeles cu complicitatea kolegei de partid, președinta Parlamentului. Uită-te la ei, sunt solidari ca o haită de hiene din Savana Africii. O astfel de haită are forța să alunge o familie de lei care tocmai a doborât un bivol. Vezi cum hienele alea cu cozile între picioare se înfruptă, iar leii se uită prostiți la ei, nemaîndrăznind să-și revendice prada. „De ce nu i-o fi înfruntând”, întreb eu curios și bănuitor. „O fi având ei și alt motiv.” „Vezi că știi? Au hienele o duhoare în ele...” „Crezi că hienele alea, între ele, n-au o ierarhie? Ia uită-te bine! Una conduce din umbră toată acțiunea. Nu se bagă înainte decât la mâncare. Și acolo dă semnalul. Ea începe, celelalte nu cârtesc!”

Parcă și acum îmi vine în urechi răgetul ei victorian, în timp ce-i îndeamnă: „Să trăiți...”, constată prietenul meu cu amărăciune, strângându-mi mâna complice la despărțire.

N.B. Povestea despre corigență trece în derizoriu, dacă nu chiar în normalitate. Nimeni nu mai ia în serios mutilarea sufletească a cine știe câtor adolescenți care trebuie să înghită și să-și reprime reacția la nedreptate, dar și a părinților săi, stresați o vară întreagă. Nenorocirea este că și într-un caz, și-n celălalt, ticăloșiile se vor perpetua și se vor accentua, vor apărea alți și alți ticăloși, până când totul va deveni „normalitate.”

Nu știu ce titlu să-i dau pamfletului meu. În timp ce scriam cu radioul deschis, un caricaturist din Petrila tocmai vorbea despre „Țara caricaturilor politice” Când te gândești că, pe lângă „politicienii” noștri, hienele par niște sărmene caricaturi...

DIAMANT

Biblioteca municipală
"Constantin Țoiu"
Str. Calea București, nr. 27
cod 925300
Urziceni, județul Ialomița
Tel. 0243/257784

Casa municipală de cultură
Urziceni

REGULAMENTUL CONCURSULUI JUDEȚEAN DE CREAȚIE LITERARĂ DOR FĂRĂ SAȚIU Ediția a XVIII-a, 14 noiembrie 2009

- Concursul se adresează tuturor liceenilor din județul Ialomița, aflați la vârsta adolescenței și a proiectelor literare.
 - Concursul se organizează pe două secțiuni: **1. Poezie;** **2. Proză scurtă.**
 - Creatorii vor intra în concurs cu 7-10 poezii sau 2-3 lucrări în proză. Lucrările vor fi trimise în câte două exemplare, dactilografiate la două rânduri sau scrise de mână citeț, până la **26 octombrie 2009**, data poștei, pe adresa: *Biblioteca municipală "Constantin Țoiu", str. Calea București, nr. 27, Urziceni, județul Ialomița, cod 925300.*
 - Lucrările nu vor fi semnate; ele vor purta un **moto** care va fi înscris pe o fișă, într-un plic închis, ce va mai cuprinde:
 - numele și prenumele concurentului; data nașterii;
 - adresa; telefoane la care poate fi contactat;
 - clasa și denumirea liceului; participări la alte concursuri de profil.
 - Evaluarea creațiilor literare va fi făcută de un juriu format din scriitori ialomițeni consacrați, profesori de literatură și alte personalități culturale din județ.
 - Juriul va acorda premii și mențiuni pentru fiecare secțiune a Concursului. Festivitatea de premiere se va desfășura la **CENTRUL CULTURAL MUNICIPAL URZICENI, SÂMBĂȚĂ**
- 14 NOIEMBRIE 2009, ORA 11,00.
- Informații suplimentare la tel. 0243/257784

Prof. Alexandru Buleandă

Ing. Nicolae Petrache

TITI DAMIAN

Întemeierea textului sau Să întemeiezi „rătăcind” frumos

La nașterea fiecărui om, Cel de Sus îi strecoară și o picătură de dumnezeire care, în timpul vieții, se va transforma în vocație, în pasiune ori în talent. Așa că un cântăreț are vocație, un hoț expert are vocație pe care și-o exersează spre disperarea semenilor; un aviator are nu numai curaj, ci și vocație; un profesor, dacă nu are vocație, se chinuie o viață, dar își chinuie și elevii, și tot așa până se epuizează toate meseriile cu vocațiile, pasiunile și talentele lor din lume.

În cazul lui Aurel Anghel, lui Dumnezeu i-a tremurat pipeta în mână, căci i-a scăpat mai multe picături de care nu i-a părut rău. Trecând prin Școala Pedagogică din Buzău, a descoperit că poate fi un îndrăgostit de regina instrumentelor, vioara. A devenit, mai întâi, un învățător, apoi un profesor de vocație. Ca să citească în original pe Dostoievski, pe Cehov sau pe Gogol, s-a pus pe treabă și a învățat limba rusă. Tocmai în pragul pensionării, Aurel Anghel a descoperit că poate să și scrie frumos și sincer, mai întâi poezii pentru copii. Și-a început aventura scrisului cu astfel de cărți unde pune talent și o imensă dragoste: *Coșul cu jucării*, *Jucăriile vorbesc*, *Crângul cu pitici și cu bunici*, *O carte de poezii cuunicul Aurică* și probabil vor mai urma și altele. Și-a adus aminte și de școlile prin care a trecut și a scris *Modelul meu*. A făcut călătoria în China, în urma căreia a scris admirabila *O clipă în cer*, urmată în curând de altele. Condeiu i-a alunecat spre marea poezie, dând la iveală volumul, *La umbra firului de grâu*, câteva poezii de aici rezistând celor mai selecte antologii (*Mama*), dar s-a gândit că n-ar fi rău dacă ar scrie *Cartea psalmilor în rime*. Când nimeni nu se aștepta, a publicat și cărți de proză lirică: *Casa din vis*, *Întoarcerea cocorului*, *Galeria cu ploșnițe*, etc.

Neastâmpăratul Aurel Anghel nu se oprește aici și șochează lumea literară cu două cărți, să zicem de critică literară, dar greu introduse în categoria genului. Mai întâi, *Exerciții de dragoste cu zeii lui Gheorghe Dobre* despre cartea *Exerciții de libertate* nimic forțat, dacă noi înșine o considerăm o carte reper - fundamentală pentru poezia primului deceniu al acestui secol.

Întemeierea Textului, editura CEEA CE, Pogoanele, 2007, cartea la care vom face referire în continuare, are ca demers eseistic textele scriitorului Gheorghe Iova, autor aparținând generației postmoderne, de la gruparea NOII. După cum observă în prefața cărții editorului Gheorghe Ene, și el aparținând acestei grupări, „texte de pornire (cărțile lui Iova) îi servesc drept suport nu numai pentru expunerea și interpretarea problematicii pe care acestea (crede că) le ridică, ci și pentru confesiunile ori incursiunile în istoria recentă sau în propria viață (de-acum biografie!) pe care i le declanșează, provocându-l la scrierea unor texte originale de incontestabilă valoare literară, unele putând fi citite ca și texte autonome estetic.” Cartea domniei sale poate fi trecută în categoria aventurii unei lecturi în care, citindu-l și citându-l pe Iova, se redescoperă permanent, ca Scriitor și ca Cititor, pe sine, dar totodată îl antrenează și-l metaforizează și pe cititor, acesta savurând bucuria lecturii. Această fascinantă aventură are punctul de plecare în sintagma încărcată de sensuri a lui Iova, „rătăcirea întemeiază.”

De aici încolo, Aurel Anghel procedează metodic. Se entuziasmează și descoperă pentru sine și pentru cititor cărțile lui Iova, mai întâi „*Texteiova*”, Ed. Cartea Românească 1992, „*Aciunea textuală. Bunul simț vizionar*” o carte rară, la propriu și la figurat apoi ale celorlalte, precum *Ordinea în care el plânge*, *Toate se întâmplă numai acum*, *De câți oameni e nevoie pentru sfârșitul lumii*, etc, toate având ca suport pre-textual sintagma integratoare „**călare pe mușcătură**”. Metoda de lucru este simplă și firească: descoperă într-un text o sintagmă cheie, o idee, o metaforă, un vers sau un fragment de text sau de poezie, o întoarce pe toate fețele descoperind coincidențe între scrisul lui Iova și memorialistica sa. Când spunem „memorialistică”, avem în vedere nu numai idei, ci un întreg conglomerat, plasat în text cu bună știință, de texte literare, dicționare de cuvinte, bancuri cu substrat, glume cu subînțeles, analize de text, chiar și bibliografii, unele complete. De exemplu, pentru „*crimă*” (are în vedere Decembrie 1989) citează nu

mai puțin de 78 de lucrări pe această temă. Prilej pentru autor să facă și o lungă incursiune înspre marile crime din istoria omenirii, pornind de la crima mitologică a lui Oedipus, ajungând apoi la Stalin, Hitler, Mao și Pol Pot, neocolind și crimele cu motivație religioasă. Un element care conferă cărții strălucire îl reprezintă propriile texte literare inserate între eseuri, pe diverse teme.

Pornind de la ideea lenei intelectualului sau a cititorului, scotocește, cu meticulozitate, harnic, în dicționare, definiții ale unor cuvinte și familii de cuvinte precum: scris, text, context, limbaj, metalimbaj, limbă, structură, fictiv, taină, etc.

Cartea este organizată pe 27 de capitole, având o prefață a editorului, „*Vom sfârși prin a fi scriși?*”, și un *Epilog* unde-i realizează un admirabil portret literar zeului cărții, Gheorghe Iova. Cartea debutează cu dezvăluirea sinceră a șocului pe care i l-a produs întâlnirea absolut întâmplătoare cu fascinanta carte „*Aciunea textuală. Bunul simț vizionar*” de Gheorghe Iova. Capitolele cealalte urmează un drum ascendent, analizând, într-un demers eseistic consistent având ca fir conducător sintagma lui Iova „**rătăcirea întemeiază**,” culminând cu această formidabilă sintagmă, „**întemeierea textului**” ce va deceni titlul cărții lui Aurel Anghel.

Cititorul avizat descoperă și savurează profunzimi nebănuite despre textul în sine adică despre lucruri pe care credea că le știe:

„Pentru Gheorghe Iova, textul nu este o adunare de semne, ci o reuniune de vieți și de trăiri.” (p.145)

„Textul dă valoare de întrebuintare în acea literatură în care scriitorul are o motivație superioară pentru faptul că scrie.” (p.131)

„Textul este un orizont închis în sine, un labirint luat pe părți din care ieși în anumite condiții.” (p.134)

„Sunt cu ochiul centrat pe o lamelă numită text, celulele sunt cuvinte, cuvintele se grupează pe sensuri și rostiri.” (p.98)

„Relația cu textul: Închiderea gurii, deschiderea capului.” (p.103)

„Textul – un fluid compus din particule, din sunete, din cuvinte, din sintagme de comunicare, expresii și construcții. Toate au o singură motivație. Să comunici cât mai mult în cuvinte cât mai puține. Textul este ca un selector de cuvinte, le spulberă pe cele inutile și stricate. În limbaj agricol, goaze.” (p.117)

Cu subtilitate și cu știință, Anghel strecoară discret sintagme, propoziții, fraze, texte care conduc la admirația totală a autorului pe care-l comentează:

„În zilele când citesc Iova e primăvară după o iarnă fără zăpadă, fără ninsori, fără vânt, e o primăvară tristă și beteagă, a venit pe nepusă masă [...] am descoperit și eu textul, m-am îmbolnăvit, textul e molipsitor, e ca o molimă care vine pe căldură.” (p.55)

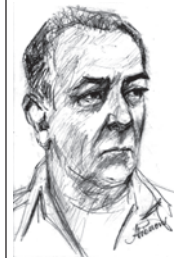
„În toate cărțile lui Iova (textele!), ideile flutură ca batiste, sunt multe, atât de multe încât te simți acoperit, dar fiind idei și nu obiecte fizice, măcar poți să-ți iei pauze de respirație și de gândire.” (p.87)

„Gheorghe Iova trăiește mult mai mult decât alți scriitori, odată cu lumea cuvintelor lui [...] construiește structuri, poeme, fabule, nuvele, drame, o lume de cuvinte care moare odată cu ultimul punct pe care îl așază să fie scris și să rămână acolo ca piatră de hotar din Câmpia Bărăganului unde găseam câte un bolovan uriaș.” (p.129)

În final, cititorul descoperă că se află în fața unei mobilități intelectuale care trimite la o cultură solidă, la o informație exactă, culminând cu comentariul unor opere ale literaturii universale: „Ghepardul” de Lampedusa, „Crimă și pedeapsă” de Dostoievski, „O zi mai lungă decât veacul” de Aitmatov, mergând până la Sofocle. Peste toate, pagini personale de autentică literatură românească. Episodul întâlnirii naive a celor doi copii, băiat și fată, la bostănărie, realizat printr-o strălucită artă a dialogului, poate intra în orice mare roman românesc.

Ca să-l citești pe Iova, trebuie mai întâi să-l citești pe Anghel. Ca să-l citești pe Anghel, trebuie să fii tu însuși citit. Să ai viociune și mobilitate spirituală. Prin Anghel descoperi cheia textelor lui Iova. Descoperi textul, te redescoperi pe tine ca cititor.

Anghel mi-e prieten. Pe Iova nu-l cunosc. Acum și Iova mi-e prieten de spirit.

Vasile Pană

De-a râsu' plânsu'

DRAGĂ NĂICĂ

Maria se trezi foarte devreme în dimineața aceea. Visase ceva învâlmășit! Năică al ei o îndemna insistent în holul garsonierei să se grăbească.

Auzea motorul mașinii, parcată în fața blocului. Strigătele lui sunau din ce în ce mai sumbru, precum un plâns de cucuvea, nodul din gât, care-i creștea începând să semene cu o caracatiță încolăcită și hidoasă, toate căpătară în vis o ampoare ciudată, cu aer de groază. Se pipăi sub bărbie cu degetele tremurânde. Deschise ochii. Văzu încăperea mică, scundă, căptușită cu dulapuri și cărți. Realitatea aspră și răzbunătoare îi răbufni în inimă, dureros, mai ceva ca un pumnal Gândurile îi cutreierau de capul lor tot capul, ca și cum mintea ei ar fi fost un câmp de luptă pe care alerga o herghelie de cai speriați, sălbăticiți, aproape nebuni, de pe care căzuseră călăreții. Întinse mâna spre noptiera din apropiere. Din reflex prinse cu degetele-i lungi, de intelectuală rasată, două obiecte materiale cunoscute atât de bine de Maria. Derma palmelor sale le pipăi prelung. Pentru o încadrare cât mai obiectivă în timp, Maria recitește, oare a câta oară, dovada de restituire acelor două obiecte. „Sunt doi ani de atunci. Doamne, parcă a trecut o veșnicie!” Săpunul „Cheia”, folosit de Năică pentru culisarea cât mai rapidă a lațului de sugrumare, s-a volatilizat. Maria își ocrotește mâinile de frigul din cameră cu pijama groasă de monton, făcută cadou la ziua ei de bunul său Năică. Făcu o pauză ca să și stăpânească gândurile, căutând să fie cât mai coerentă în monologul său interior. „Nici Năică, nici eu nu am fost nedrepti cu nimeni. Ce vină avem noi dacă privatizarea, restructurarea și nenorocita asta de criză au trecut ca un tăvălug peste economia națională? Năică, un apreciat cercetător în domeniul agricol, iar eu absolventă a facultății de limbi străine, ne-am trezit într-o bună zi pe drumuri.”

În odaie era frig. S-ar fi convenit să coboare din pat să aprindă focul. Dar dacă-și strică somnul? Mai bine rămâne în pat, în așternut, în așteptarea somnului, singura plăcere care i-a mai rămas. Recitește dovada întocmită de polițiștii judicariști la momentul când când i s-au restituit cele două obiecte, care se odihnesc acum pe o perină alăturată. „Consiliul de resurse umane al Poliției a hotărât în plen ca toate mijloacele materiale ce au folosit și vor folosi la comiterea unor infracțiuni să fie restituite familiilor, în scop educațional și, în final, preventiv. Măsura vi se pare poate bizară dar, vedeți dumneavoastră, și așa, cauzele trimise instanțelor sunt perioade foarte lungi târăgănite, probele se degradează sau se și pierd, cum s-au și consemnat cazuri.” În final, dactilografa angajată la organul legii folosește un scris definit în litere și culoare mai aparte: „La data preuentării Dumneavoastră în baza citării de către un organ judiciar aveți obligația de a fi însoțită și de aceste două probe materiale:

- Funia de ștrangulare a soțului;
- Biletul de adio, scris de aceeași persoană. Semnează șeful compartimentului resurse umane”

Începe să-i fie foame. Se cuvine să se scoale și să-și pregătească un ceai. „Dar ce ceai?

(continuare în pag. 11)

Gheorghe Dobre

Criza-n care intrase-l alarmă destul de tare, așa că-și găsi de lucru și se apucă să-și revizuiască Opera literară, o epopee măreață, alcătuită din zecemii-două sute cincizeci-șisase(10.256) de versuri, cu un titlu provizoriu pe măsură:

„Ce viață amărâtă am”. Se opri la el, adică la titlu, și câteva zile bune pendulă-n nesiguranța dacă să-l lase așa sau să-l schimbe, să-i zică „Amărâtă viață am” sau „Am viață amărâtă” sau „Viață amărâtă am”, care dintre ele era mai clar, mai sugestiv, mai mlădios, mai să le aibă pe toate, adică să fie rezumatul estetic al celor zecemii-două sute cincizeci-șisase de versuri impecabile de dedesubtul lui. Te afundai în ele ca-n niște peșteri care duceau în fundul pământului. Cred că reușeai să mori pe la cota minus două mii, bântuit de nostalgia tuturor sorilor din univers. Zac aici toate comorile lumii, de la origini până-n prezent, și mai departe,-mi explica el patetic, în timp ce-l prindeam cu un pul afară și-mi închideam toată casa, deci trebuia să aștepte resemnat să joc singur ducându-l spre marțuri nimicitoare, umiltoare, prizonierii analfabeți n-or să priceapă niciodată nimic, tu mă pricepi, nu? nu ești ranchiunos, să nu mă micșorezi când ți-o veni vremea, să te faci critic și să arăți lumii tale cât de mare sunt, și să nu crezi că-s grandoman, asta-i adevărul cel mai adevărat, și eu ziceam da, fără să știu atunci ce-o să fac, nici acum nu știu, amintirile vechi ești tentat să le vezi roze, dar, ce dracu, eu nu-s bătrân, nu le chem ca pe-o a două cârjă invizibilă, nici ca pe prima, mi-am dat o direcție și le-ademenesc, mă folosesc de ele și scriu aceste pagini, cu ajutorul lor, pentru a fixa o altă memorie, tot a mea, nu vreau să mă delimitez de univers, vreau să fiu immanent lui, el să depindă de mine, eu să fiu cârja lui vizibilă și nici nu trebuie să fii neapărat critic pentru a vorbi de ceva sau cineva de bine sau de rău, trebuie doar să fii, și asta o fac din plin și-n afara scrisului, știu că fără el nu pot, dar nici celelalte nu trebuie uitate, cunoașterea ți-o poți exercita firesc în orice clipă și-n orice loc te-ai afla ca om care, da, știe că nu știe nimic și cunoscându-te pe tine însuși îi poți cunoaște mai bine pe ceilalți, poți afla cu adevărat pe ce lume trăiești, deci mă așteptam la cuvintele lui Redea, gafă grosolană, cât era el de filosof, poet, inventator și toate celelalte, sau poate tocmai de-aia, opera lui era Opera lui, treaba lui, eu știam că-s doar câteva cărți fără de care nu se poate, celorlalte nerămânându-le decât în necul în amănunte, șansa milimetrelor, cărți care, dacă le știi sau nu, nu te schimbă aproape deloc, ele rămânând la dispoziția mărimii timpului tău de pierdut. Că se scrie-n continuare, lucru pe care-l fac și eu acum, e altă treabă, lămurită relativ bine, poate, cine știe, va mai apare, la noroc, o pagină din prima categorie.

Folfăiți ca niște muște pe zer, spuse Valode, își puse pălăria pe masă, ceru o țuică și-și salută prietenii și dușmanii împrăștiați pe la mesele cârciumii de lângă podul peste Ialomița, or să se-nece toți bărbații din satul asta dacă or să mai bea aici, continuă și așteptă răspunsul, care nu-ntârzie prea mult, începe tu, zise unul de la o masă aglomerată, și tot neamul tău, poate scăpăm de voi, răsără toți, râse și cârciumarul care, contrar schemelor, era slab și iute ca argintul viu, urechea lui Zipa de la granița lichidă, ureche-nfiptă-ntr-o căpățână de chință, speriată și veselă-n același timp, crează și pe-afară și pe dinlăuntru, om de treabă-n definitiv, condamnat la existență fără să aibă

ISTORIE LOCALĂ

(V)

vreo vină și, dacă tot se-ntâmplase una ca asta, trebuia să facă ceva, nu? râdea și-și servea clienții cu o viteză pe care numai obiectele din secolul următor o vor mai putea atinge, clienți săraci, se-adunau mai mult să discute decât să bea, să bârfească și să schimbe-ntre ei glume de genul celei dinainte, aproape desbrăcați, cu niște gioarse pe ei, sătui de muncă fără scop, dar nesătui de viață și-n general de toate lucrurile mărunte și puține care le puteau face o cât de câtă plăcere creierelor lor inteligente dar sălbătice; dipare satul, continuă Valode gluma, și cui îi convine? vouă, nu, trebuie să vă mutați, că sunteți puțini, lui Zipa, nici atât, așa că să-ncepem cu cârciumarul! și din nou toată lumea râse, chiar și cel care urma să fie-necat, da ce, mă, asta-i bărbat? zise altul, păi, să ne-arate, și dacă e, îl înneacă, se-adăugă o nouă voce.

De data asta chiar jucam singur, nimerisem printre ei fără să vreau și fără știrea Absolutului din cotineța-n ruină. Pe comeseanul meu îl cheamă Cuțubercu, e cam beat, are treizeci de ani și există pentru a mulge vacile grecului. Dar el îmi explică greoi că se răzbuună zilnic pe binefăcătorul lui bătându-i vacile, adică rețeta standard, apă, paie și bătaie, zicală nouă care, pusă-n aplicare, poate pune jos și-un balaur, ce să mai vorbim de niște biete vaci. (Așa vor proceda și urmașii urmașilor lui cu vacile de la zootehnia c.a.p.-urilor viitoare.) Alături erau Coleașă, Mirmilic și Păsărică, trei apostoli în așteptarea unui al patrulea și-a tradiționalei țuici. Ei erau doar ceea ce erau și făceau ceea ce făceau, fiii faptelor lor, fapte înfiorător de banale pentru un privitor din afară, dar de o importanță absolută pentru ei. Și pentru mine. Mi se păreau toate cam nefirești, ca datare istorică, dar realitatea unei perioade e mult mai complexă decât reușesc să ne-o prezinte istoricii, câte bordeie, tot atâtea stiluri arhitectonice, s-ar putea zice, fiecare zonă cu realitatea rețelelor ei de realități mai mici. Generalizarea apare din ce în ce mai riscantă. Îmi beam țuica și mă simțeam bine acolo printre ei, cu toate eforturile prelungite pe care le făceam abstrăgându-mă timpului meu normal, cu eforturi la fel de grele pentru recuperarea lui, pentru că nu-mi place să pierd din el nici măcar o secundă.

Probabil că Swift se rătăcise cu mult, datorită și hărțurilor neclare din vremea lui și dorinței exagerate de exotism misterios, atunci când a plasat țara Luggnagg în apropierea Japoniei, pentru că ea era cu mult mai aproape de Anglia sau, oricum, mult mai aproape de ea decât Japonia și, de fapt, aducând cuvenitele rectificări această țară nu era nici măcar o țară sau un oraș, ci un biet sat din Europa, în care, e adevărat, se vorbeau mai multe limbi, era condus de-un rege local pe cât de crud, pe-atât de fricos și unde a trăit, trăiește și va trăi în veac unicul struldbrug veritabil de pe această lume cunoscut de mine și de la care sunt sigur că s-a inspirat și ilustrul autor; chiar cu modificările nimicitoare și nedreptei sale ironii, adevărul fiind cu totul altul, putându-ți da seama că e vorba de Redea, care avea și el faimoasa și multdorita de proaspeții părinți pată neagră din frunte, era extraordinar de bătrân și înțelept, dar nu era nici melancolic(decât în foarte rare cazuri), nici pleșuv, nici nu dădea semne să fie vizitat de așa zisa dare în mintea copiilor, boală aproape normală de la o anumită vârstă încolo. Sper că aceste lămuriri, plus

cele ce le voi da mai departe, vor repune în drepturi satul Broșteni, care în engleză se traduce(ați ghicit) Luggnagg și care la ora de față e teatrul lucrărilor de care luați cunoștință în cartea aceasta; repunere-n drepturi mult mai necesară decât să zicem stabilirea paternității scrierilor pseudo-platonice sau orice altceva, și de mare folos pentru demascarea celui care, chiar bârfindu-i pe englezi, crede că tot ce-atinge el devine bun al coroanei din Velico Britania. Și asta doar în ceea ce privește Broșteniul, la restul neadevărurilor nu mă mai bag, găsind de cuviință aici să-i avertizez pe ceilalți nedreptățiți să cerceteze și să arate cu mult curaj toate nedreptățile făcute de Englez pe spinarea lor. Că nemuritorul Redea e al meu, sper că s-a convins toată lumea; și că el nu numai că nu cerșește, cu toată sărăcia lui, dar are o memorie perfectă, e un conducător discret și-l interesează în egală măsură și artele, și științele tuturor vremurilor, putând cita din memorie și din I. H. Rădulescu, Homer, Plaut, Lucrețiu, Augustin sau Occam, dar și din Pitagora, Democrit, alchimisti, Bacon, Newton sau mai târziu Freud și ceilalți, cu care mă bucur că i-am făcut cunoștință mai din timp, deci, în privința celor de mai sus, iarăși sper că nu mai are nimeni nici un fel de îndoială. De altfel, el nu uită să-mi amintească foarte des versurile unui mare poet din vechime pe care, eu, sincer să fiu, nu-l cunosc, așa, ca să-mi demonstreze pofta lui de viață și de cunoaștere, care versuri sună astfel: „Puteți să vă dați liniștea la spălare/ Eu nu”, și care drept să fiu mă umplu totdeauna de o mare emoție și admirație, atât pentru mesajul lor înălțător, cât și pentru consecvența cu care Redea le aplică în felul lui de a fi.

Aici, autorul, adică eu, se poate opri și-și poate aminti, căci nimeni nu-l bruiază, cu toate că n-are nici un fel de importanță, cum invers pretind unii scriitori de azi, deci, își poate aminti la secundă ce a făcut alaltăieri, un fel de anamneză, „căci nimic nu valorează mai mult decât ținerea de minte”(Aristoxenos *Sentențe după Iamblicos*, 1, 165). Cum s-a trezit la 6,30, cum și-a amintit ce-a făcut cu o zi în urmă, cum s-a spălat pe față, pe dinți și-n urechi, cum și-a băut ceaiul, cum a fost sunat de X, ce-a vorbit cu el și ce se desprinde din convorbire, cum s-a gândit la ce-o să gândească mâine despre ce gândește acum, în sfârșit, la tot ce-a făcut, adică la nimic. Asta nu mă-mpiedică să stărui de ani de zile, poate totuși se va întâmpla ceva. Cum și-a amintit ce-a făcut alaltăieri și a rămas dezamăgit. Cum s-a încapățânat și a rememorat, inutil de altfel, secundele unei zile de-acum șapte luni, alta de acum cinci ani, descoperind că nu rămânea nimic în alambic. Cum, sătul de sensurile evenimentelor, sensuri băgate de el cu sula cizmarului, ca niște ațe de tutun în însăilările faptelor, s-a săturat de sensuri și și-a lăsat zilnicele lucrări fără tată. Cum îl bătea gândul să se-ntoarcă mai des în ținutul Broșteniului din secolul trecut dar îi era rușine, căci a stat și-așa prea mult în el și criticii îl vor acuza că habar n-are să scrie o carte modernă, de parcă pe el asta-l interesa. Cum totuși făcea asta, dar nu mai consemna decât din cinci în cinci vizitele lui. Cum simțea că e-ntr-un impas prelungit. Cum se simțea derutat, dezorientat. Și cum căuta acel punct de fugă, relansatorul textual, bibilul, șpilul, descoperirea noilor prozatori, un fel de șut în fund care să te facă vesel și fericit, să-ți deschidă pofta de mers, de vorbă și de privit, să-ți mărească viteza pe derdeluș prin mărirea unghiului pantei, prin lustruirea suprafeței de alunecare. Și totul doar pentru umplerea cu spor a paginilor din față.

DISIPAREA

- Ce vrei să zici Marine?
 - Că ești prost... asta vroiam să zic!
 Nae l-a fulgerat cu o privire otrăvitoare dar l-a tachinat elegant:
 - Dar poate că tu nu ești așa de explicit sau poate ambiguitatea ta ascunde superfițialitatea gândirii tale!
 - Nu-i adevărat!...tu ori nu te poți concentra la ceea ce îți spun, ori ești un egoist care vrei să-ți expui doar problemele tale!
 - Să știi că egoistul este preferabil ipocritului, deoarece este ... un cinstit... deplorabil dar, corect!
 - Dar și exigentul este preferat tolerantului pentru că nu permite afirmarea nonvalorii! Nae îi arunca din nou o privire rea, incitantă;
 - Tu chiar crezi ce spui?
 A fost rândul lui Marin să devină ironic:
 - Nimic nu apare fără motiv!... uneori ghicim cauza, alteori suportăm doar efectul, dar să știi Nae că cine umblă pe cai mari, trebuie să aibă șaua înaltă!
 - Așa este! ... dar și mirajul (ca și orizontul) sunt întotdeauna acolo unde nu ești, dar ai dori să fi!
 Marin a zâmbit cu plăcere și a devenit curios:
 - Și?
 - Dacă alergi după ele nu vei fi mai aproape, ci mai obosit și decepționat!
 - De ce?
 - Vei afla mai repede adevărul... nemilos!
 - Și dacă mergi încet? l-a provocat Marin.
 - Nu pierzi competiția, ci farmecul vitezei în primul rând! a zâmbit îngăduitor Nae.
 - Și în al doilea rând? l-a agasat Marin în continuare.
 - Vei fi mai rezistent pentru că vei fi mai odihnit și mai tenace pentru că n-ai afla adevărul,
 la timp, a răspuns Nae cu nonșalanță, ca un elev care s-a pregătit să împuște o notă mare.
 Marin însă era un capsoman sau un hapsân: vroia întotdeauna mai mult.
 - Timpul?!... vindecă, dar și distruge!
 Nae s-a îndârjit și el:
 - Timpul e măsura tuturor, iar timpul biologic este cea mai corectă măsură pentru noi! a zis apoteotic Nae și a turnat în pahare.
 Era o atmosferă liniștită în grădina de vară și seara se strecura pe nesimțite. Teii înfloriți te îmbiau la reverie, dar clinchetul paharelor te aduceau la realitate. Deodată Marin a oftat grav:
 - Da! ... Curgerea timpului înseamnă viață!... Lipsa timpului, adică neașteptarea și eternitatea, adică moartea sunt noțiuni nebiologice!
 Nae l-a privit cu uimire și ar fi rămas poate mult timp așa dacă Marin nu ar fi continuat. Concretul e rudă cu viața, iar

abstractul cu moartea!
 Din nou Nae a rămas bulversat și după cum spunea Ilie mai târziu nu și-a revenit decât atunci când i-a căzut o frunză în pahar.
 - Știi ceva Nae?! a continuat Marin visător.
 Dar Nae îl privea fix, fără reacție.
 - Oare timpul trecut înseamnă o probă de viitor pentru prezent? și a continuat fără să aștepte un răspuns de la Nae:
 - Prezentul e califi cativul pentru trecut și admiterea pentru viitor?
 Nae își revenise oarecum și bea pahar după pahar, privindu-l chiorâș pe Marin, care vazându-l că-i mai vioi i-a pus o întrebare interesantă:
 - Prezentul desparte realitatea de vis?
 S-a lăsat din nou o liniște forțată, enervantă. Atunci s-a auzit răspunsul:
 -Da!
 Era Ilie, binedispus și oportun. Pentru că toți se întorseseră spre el pentru a-l vedea mai bine a continuat smecherește:
 - Sunt eu, mai real ca niciodată! Liniștiți-vă că nu visați!
 S-a întors apoi cu un gest protector spre Nae și a întrebat prietenește:
 - Ce faceți aici? Despre ce discutați?
 ... Se poate?! ... Filozofii e...?! ... Aici și la ora asta?
 - Dar despre ce ar fi trebuit să discutăm?
 a murmurat Nae.
 - Cum adică despre ce? despre fotbal, muzică... integrare...?
 Marin însă rămăsese cuplat la ideea lui și l-a întrebat tranșant; - Oare timpul viitor este o probă de prezent pentru trecut?
 Nae însă n-a mai ascultat sfârșitul întrebării și a fugit la toaletă. Ilie era jovial și conciliant și a contracarat zâmbind:
 Nu știu Marine! Dar despre integrare ce zici?
 Marin s-a oprit decepționat și a sorbit cu patimă din pahar apoi a privit în sus, adunându-și gândurile.
 - Dar nu e nevoie stringentă, putem vorbi despre fotbal! Știi că mâine televizează... Marin însă deja se cuplase pe subiect:

- Viața modernă. este invadată de tehnică, adică ... multe aparate,... unelte, dar și idei, cunoștințe, reguli ...
 - Da!... Și?
 - Omul modern, invadat și bulversat din toate părțile de multitudinea algoritmilor tehnice și cunoștințelor teoretice va încerca să se integreze cu fi ecare părticică în compartimentul adecvat...
 - Adică?
 - Adică trebuie să se disipeze într-o multitudine de părți pentru a putea ocupa compartimentele necesare!
 - Si care-i necazul? Ce dacă, se fragmentează?
 - Aceasta disipare poate duce la pierderea... entității!
 A fost rândul lui Ilie să deschidă ochii mari și să amuțească. Pentru a-l face să înțeleagă mai bine Marin i-a explicat mai detaliat:
 -Dacă disiparea e mai puternică, mai multiplă. poate duce la alunecarea în neant!
 Ilie rămăsese blocat într-o poziție în care părea că cere ajutor, dar nu era auzit de nimeni. Văzându-l că se forțează să înțeleagă, Marin i-a zis cu gingășie:
 - Pierderea în mărunțșuri poate duce la deraierea de la integritate! Ai înțeles?
 Când l-a privit însă pe Ilie care devenise palid. s-a ridicat nervos de la masa și a ieșit din grădina de vară trântind poarta. În strada întunecoasă s-a auzit imediat un zgomot de tomber îmbrățișat. După câteva clipe a apărut Nae proaspăt spălat pe față și însetat. Fără să observe ridurile proaspete de pe fruntea lui Ilie, l-a întrebat surprins:
 -Unde-i Marin?
 -A...a... alunecat...!
 Neînțelegând bine l-a mai întrebat odată:
 -Ce-a făcut? Unde e?
 -S-a disipat! A răspuns Ilie timorat.
 Nae l-a privit cruciș și a încercat să schimbe subiectul.
 -Dar ce a zis de integrare?
 -Să nu deraiem!

Trașcă PUȘCHIN

Două declarații de dragoste

Apărute de curând la Editura Oscar Print, cărțile istoricului **Marian Ștefan** („*Calmul tristeții*” - poezie și „*Nucul de la vie*” - amintiri) sunt încă o dovadă de existență a unei triade magice: spirit, talent și suflet. M-am simțit onorat să le văd și să le citesc printre primii. Ele sunt (cum altfel!?) cărți de autor. Textul, ilustrațiile și nu în ultimul rând copertile fac din cele două cărți, repere pentru bibliofili. O spun cu evidentă invidie.

Mi se confirmă un gând mai vechi și fără conotație metaforică: istoria trebuie scrisă de poeți. (Tot așa cum literatura este o istorie a sufletelor.)

Nu o să spun nimic despre texte, nu pentru că nu aș vrea să fac asta, ci pentru că ele îmi par două declarații de dragoste făcute locurilor și oamenilor. Fericite locuri și fericiți oameni!

Dan Elias

Note pe marginea unor texte mioritice

1. Parcurgând mai multe colecții de folclor poetic care conțin și creații din spațiul de azi al județului Ialomița am dat și peste câteva ce țin de marea zestre a *Mioriței*.

2. Deoarece ele sunt structuri literare diferite, mă voi opri câte puțin asupra fiecăreia.

[Textul din Buești]

1. Această variantă, culeasă în 1930 și publicată abia în 1992 (4, p. 165) este un text de numai 17 versuri, structurat în două mici episoade asemenea colindelor despre păcurării din regiunile intracarpatică ale teritoriului românesc.

2. Primul episod prezintă locul întâmplării - *Pe cea vale lată* -, ciobanii cu oile, o - *Turmă cu nouă ciobani* -, relațiile dintre ei, - *Opt din ei îs veri primari*, / *Dar cel unu-i străinel* -, ceea ce va da naștere conflictului, sfatul și hotărârea celor opt veri de a-l decapita pe străin și a-i "bea" sângele.

3. Episodul al doilea este testamentul, celebrul testament mioritic pe care cel amenințat cu moartea, *străinelul*, îl pronunță printr-un ultim cuvânt cerând ucigașilor să-l înmormânteze respectând ritualul specific circumstanțelor existente departe de comunitatea satului: să-l îngroape în târla oilor, unde joacă mieii, la cap să-i pună *Fluieraș de sârmă*, adică de aur, la zicerea căruia oile se vor strânge și-l vor plânge.

4. Personalitatea textului se evidențiază prin câteva note caracteristice:

a. Varianta este de o mare concentrare, dar cu toate acestea ea posedă, în esență, conținutul tematic al *Mioriței*, lăsând la o parte numai anumite detalii.

b. Mișcarea celor nouă ciobani cu turma lor de oi are loc *Pe cea vale lată*, ceea ce ne permite a o localiza oriunde în relieful variat al spațiului românesc, nu neapărat într-o zonă montană ca în variantele tipului Alecsandri.

c. Versurile: *Capul lui ca să mi-l ieie / Și sângele să-l beie* nu trebuie înțelese cuvânt de cuvânt. Ele ne comunică doar că cei opt veri primari îl vor decapita pe străin și el va muri, deoarece sângele i se va scurge din trup. În acest sens, e bine a se avea în vedere și expresia *îi beau sângele* sau *îi sorb sângele*, spusă în momente de mare nervozitate, adică îl tai să i se scurgă sângele și să moară, dar nu că, în mod real, cineva vrea să bea sânge de om.

d. Fluierile cerute de cioban să i se pună la cap sau în alt loc sunt instrumente muzicale purtate de păstori pentru mângâiere sufletească, dar, de altfel, ele sunt obiecte obișnuite: de fag, de os, de soc. Excepție face un text din Țara Codrului, jud. Maramureș (6, p. 30-31), unde fluierul este de metal prețios cum e cel fermecat din basme: *Am un fluieraș de argint*, / *Să mi-l puneți la mormânt / Cu vrănuța câtă vânt*. În textul nostru din Buești apare *Fluieraș de sârmă / La cap să mi-l puie*, adică de aur.

Colind pentru un cioban mort

1. Aceasta e a doua variantă, care, deși provine din spațiul extracarpatic, îndeplinește funcția de colindă. A fost culeasă în 1951 din Brazii, jud. Ialomița, și a apărut doar în 1992 (4, p. 147-148).

2. Textul are o structură total diferită de cel clasic al lui Alecsandri cu care posedă un singur vers comun: *Cu trei ciobănei*. Probabil avem în față un tip local interesant.

3. Începutul brusc prin *Urcă și coboară / Turme de oi / Cu trei ciobănei* face dificilă încercarea de a afla vremea calendaristică a mișcării oilor, adică a preciza dacă e primăvară sau e toamnă.

4. Ciobăneii sunt trei ca mai în toate textele mioritice indiferent că e vorba de balade sau de colinde. Ei nu posedă nume precise ca cele de origine provincială - Vrâncean, Ungurean, Moldovean - din tipul Alecsandri și nici nu sunt frați buni, fărtași sau veri ca în colindele din Ardeal.

5. Cei trei merg cu turmele spre nicăieri, căci mereu urcă și coboară, cum se întâmplă și în viață, în relieful românesc ondulat de alternanța deal-vale, căruia Lucian Blaga i-a acordat un rol determinant în definirea matricei stilistice a culturii și spiritualității românești.

6. Ca în basme și, în general, în creația și concepția populară, unul din trei, de regulă cel mai altfel, este un ins deosebit - *Făt-Frumos* din colindă: *Unu-i mititel / Și mai voinicel*, cu un destin aparte, pe care *Moartea-l aștepta / Și el o simțea*.

7. Avertizat de oaia năzdrăvană să-și cheme toți câinii fiindcă vin dușmanii să-l omoare, *voinicel* nu se gândește la moarte, ci la respectarea ritualului îngropării și la suferințele bătrânei sale mame, care îl va căuta îngrijorată.

8. În testamentul, care este adresat când dușmanilor, când mioarei, sunt prezente motive poetice specifice și binecunoscute nouă: locul îngropării, măicuța bătrână, ritualul înmormântării preschimbat în ceremonial de nuntă, la care joacă Soarele și Luna. Însă cadrul natural al nunții nu mai este unul montan, ci unul de șes: *Să-i spuie așa: / Că m-am însurat / Și la nunta mea au jucat / Soarele și Luna, / Tulpănei și brebenei, / Pe câmpul cu flori, / Călcat de miori*.

9. Cele patru versuri din încheiere, un fel de urare neobișnuită, dezvăluie clar funcția de colindă-bocet a cântecului performat: *Să fie de pomenire / Păstorului Vasile - / Să mă pomenească-n sat, / Să nu fu uitat !*

10. Titlul dat de culegător sintetizează bine conținutul și funcția acestei variante.

Balada Miorița

1. Piesa a fost culeasă din Sudiți fără a i se preciza data și s-a publicat în culegerea de folclor *Cântece de pe Ialomița*, 1971, p. 87-88. Această creație neobișnuită în Bărăgan este o variantă a unei colinde mioritice originare din Țara Hațegului. Va fi ajuns aici prin păcurarii din Ardeal care au trecut cu turmele peste câmpie ca să ierneze în Dobrogea.

2. Date mai multe și mai amănunțite despre această piesă, inclusiv textul, am prezentat în numărul anterior al revistei *Helis*.

"Miorița"

1. Această creație este o baladă mioritică aparținând tipului Alecsandri, a fost culeasă din comuna Scânteia, fără notarea datei, și a apărut în 1977 (3, p.88-90).

2. Varianta își are originea în cea publicată de Vasile Alecsandri pe la mijlocul secolului al XIX-lea.

3. Comparând textul din Scânteia cu cel al poetului din Mircești, se pot observa ușor asemănările și deosebirile piesei ialomițene față de cea din care a luat naștere.

4. Asemănări:

a. Ambele tratează aceeași temă de mare interes pentru OM - despre viață și moarte.

b. Piesa din Scânteia urmează aproape pas cu pas structura compozițională a primei.

c. Dezvoltă cele patru nuclee tematice identificate de Adrian Fochi în *Miorița*, 1964, fiecare fiind susținut de motive specifice viziunii mioritice asupra lumii, vieții și morții.

d. Din totalul de 81 de versuri, 47 sunt identice sau aproape identice cu cele din varianta clasică a lui Alecsandri.

5. Deosebiri:

a. Ca întindere, varianta din Scânteia este simțitor mai scurtă, având 81 de versuri față de 122, ceea ce este egal cu două treimi din întreg.

b. Motivele tematice: cauzele amenințării cu moartea și plângerea (bocitul) oilor lipsesc în întregime iar portretele măicuței bătrâne și ciobanului precum și nunta mortului sunt prezentate lacunar.

c. În varianta Alecsandri, versurile pentasilabice sunt preponderente, 78 din 122, iar în cea ialomițeană s-au produs schimbări însemnate: abia o treime, 26 din 81, sunt versuri de cinci silabe, domină cele de șase silabe care trec peste jumătate, 46 din 81, și, ca urmare a iutării și a nepriceperii performerului, au apărut versuri aritmice de șapte silabe, 5, de opt și chiar de nouă silabe, 4, ceea ce arată existența unei stări de degradare a textului. Uneori din două versuri de 5-6 silabe ale variantei Alecsandri apare câte unul lung de 8-9 silabe, aducând mai degrabă a proză decât a poezie. Din versurile: *Ca să mă îngroape / În dosul stâniei* ia naștere *Să mă-ngroape-n dosul stâniei*; din *La cap să-mi pui / Fluieraș de fag* apare *Să-mi puie fluieraș de fagu*; versul *Să-mi aud câinii crește și dă* *Să-mi mai aud odat' câinii*. În câteva cazuri, versurile se lungesc cu câte o silabă seacă, adică fără aport semantic, pentru a se acomoda cerințelor melodiei: în loc de *Mioriță laie* apare *Păi, mioriță laie*, pentru *Mări, se vorbiră* găsim *Păi, mări, se vorbiră*.

Concluzii

1. Am considerat necesare aceste note fie și numai pentru a comunica unele informații despre circulația *Mioriței* în județul Ialomița. Acuma se știe că în acest spațiu s-au identificat patru variante foarte diferite între ele, originare din: Buești, Brazii, Sudiți și Scânteia.

2. În 1964, când publica monumentală sa monografie *Miorița. Tipologie, circulație, geneză, texte*, Adrian Fochi cunoștea 60 de variante din întreg cuprinsul Munteniei, care proveneau mai ales din regiunea dealurilor subcarpatice și din jurul capitalei.

3. Într-un vast teritoriu al Câmpiei Române, mărginit de liniile: Lacu Sărat (BR) - Mizil (PH), la nord, Mizil - Urziceni (IL) - Oltenița (CL), la vest și cursul Dunării de la Oltenița până la Brăila, la sud și est, **Harta culegerilor mioritice** publicată de Adrian Fochi era albă în mod absolut.

4. După 1964, în 1971, 1977 și 1992 au fost publicate cele patru variante ialomițene și alte trei de pe malul Dunării, la est de Călărași: una din Coslogeni (CL), culeasă în 1932 și publicată abia în 1969 (7) și două din Pietroiu-Borcea (CL), una alături de cea din Coslogeni și alta în 1977 (3).

Bibliografie

1. *Cântece de pe Ialomița. Culegere de folclor*, Slobozia, 1971.
2. Fochi Adrian, *Miorița. Tipologie, circulație, geneză, texte*, Editura Academiei R.P.R., București, 1964.
3. *Folclor muzical din județul Ialomița*, Slobozia, 1977.
4. *Miorița la dacoromâni și aromâni (Texte folclorice)*, Editura Minerva, București, 1992.
5. Mocanu Augustin, *Colinda "Fata de maior"*, Editura Dacoromână, Slobozia, 2007.
6. Mocanu Augustin, *Colinde mioritice din zonele Codrului și Sălajului*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2008.
7. Neagu Gh. I., *Folclor din Câmpia Dunării [în] Folclor din Oltenia și Muntenia*, IV, Editura pentru Literatură, București, 1969.

(continuare în pagina 9)

Note pe marginea unor texte mioritice

(urmare din pag. 9)

[Textul din Buești]

Pe cea vale lată,
O turmă de oi s-arată,
Turmă cu nouă ciobani,
Opt din ei îs veri primari,
Dar cel unu-i străinel.
Și cei opt se sfătuesc,
Se sfătuesc, se hotărăsc,
Capul lui ca să mi-l iei
Și sângele să-l beie.
- Voi să mă-ngropați
În târla oilor,
În jocul mieilor;
Fluieraș de sârmă
La cap să mi-l puie:
Când fluierul a zice,
Oile s-or strânge,
Pe mine m-or plânge.

- **Originea:** Buești, jud. Ialomița
- **Informator:** Eugen Vicol, 45 ani, 1930
- **Apărut** în *Miorița la dacoromâni și aromâni*, București 1992, p.165

Colind pentru un cioban mort

Urcă și coboară
Turme de oi,
Cu trei ciobănei:
Unu-i mititel
Și mai voinicel.
Moartea-l aștepta,
Și el o simțea
Și oaia-i spunea:
- Cheamă-ți toți câinii,
Că vin dușmanii,
Că, la apus de soare,
Vor să te omoare,
Cam pe la chindie,
De Sfântul Ilie.
Pe munți neguri se lăsa,
Vântul mai rar bătea
Și apa grai avea.
- De veți hotărî
Și mi-ți omorî,
Să mă îngropați
În stâna bătrână,
Să-mi aud oile și câinii.
Iar pe mama de-ți vedea,
Pe câmp alergând,
De mine-ntrebând,
Nimeni răspunzând,
Tu, mioara mea,
Să-i spui așa:
Că m-am însurat.
Și la nunta mea au jucat
Soarele și Luna,
Tulpănei și brebenei,
Pe câmpul cu flori,
Călcat de miori.
Să fie de pomenire
Păstorului Vasile -
Să mă pomenească-n sat,
Să nu fiu uitat!

- **Originea:** Brazii, jud. Ialomița
- **Informator:** Ion Axinte, 79 ani, 1951
- **Apărut** în *Miorița la dacoromâni și aromâni*, București, 1992, p.147-148

Augustin Mocanu

Omul, ființă rațională și spirituală

(urmare din numărul trecut)

IV. Concluzii

Ceea ce demonstrează că libertatea omului putea în continuare să aleagă și binele, nu numai răul, este tocmai existența dreptilor Vechiului Testament: Noe, Avraam, Isaac, Iacov, Moise, Judecătorii, Profeții, și ceilalți drepti amintiți în canonul Vechiului Testament.

Petre Țuțea, cel mai mare filozof-creștin român, arată din ce cauză libertatea omului a fost adeseori orientată spre rău și arareori spre bine: „Relativitatea libertății omului istoric este rezultatul tulburărilor acestui căutător, tulburări produse de înclinările lui naturale, de interese, în experiența lui deschisă oglindindu-se: informația incompletă, observația, metodele neducătoare la esențe, imperfecțiunile conștiinței teoretice și practice, intuitive și raționale; acest om istoric mișcându-se, în jocul dintre el și lume, când antropocentric, când cosmocentric, când combinat, deci, când ancorând în eu, când livrându-se infinitului-presupus pozitiv -, când închipuindu-și că se salvează prin acordul dintre el și lume, ignorând însă faptul că adevărul, care este definitiv pentru libertatea și fericirea lui, nu are sediul aici, nici în el, nici în lume, nici în acordul lor, nici în stăpânirea ei iluzorie prin cunoaștere”. Vedem din spusele lui Țuțea, că principala preocupare a omului pe pământ a fost aflarea adevărului. Numai că, din cauza faptului că rațiunea i-a fost întunecată de păcat, omul nu a mai ținut sub controlul său cunoașterea despre Alfa și Omega existenței sale, și deci nu a realizat că adevărul pe care îl caută, nu se află în lumea aceasta, așa cum preciza filozoful român. De altfel, acesta trasează în continuarea celor menționate mai sus, adresa libertății care aduce cunoașterea adevărului: „Fixez sediul libertății reale în triumfiul: Dumnezeu natură - om, în care, Dumnezeu, perfect, face posibilă imitarea lui, realizată perfect de sfinți și imperfect de credincioșii obișnuiți, a căror existență este încărcată de lumesc”. Vedem aici că Petre Țuțea deosebește între libertatea reală, care nu este altceva decât libertatea duhovnicească pe care omul a pierdut-o prin căderea în păcat, și libertatea ireală, care este de fapt capacitatea omului de a alege în orice moment între ceva și altceva, altfel spus, liberul arbitru al omului încărcat de lumesc. Eu prefer să numesc libertatea ireală ca fiind o libertate aparentă sau formală, iar pe cea real-duhovnicească, ca fiind libertatea fundamentală sau esențială.

Un verdict foarte reușit la problema libertății, îl dă filosoful Kierkegaard, care apreciază pertinent: „Contrariul păcatului nu este virtutea, contrariul păcatului este libertatea”. De aici se înțelege atât faptul că, ființa păcatul a constat în autoprivarea omului de libertatea esențială, cât și faptul că omul nu se poate considera liber, atâta timp cât se află sub robia vreunui păcat. Dar, este o realitate obiectivă faptul că nu există om fără de păcat, în afara Mântuitorului Iisus Hristos, așa că, omul trebuie să înțeleagă că nu îi rămâne decât libertatea aparentă, care însă nu este de neglijat, întru-cât, așa cum arată Petre Țuțea, chiar și prin aceasta, omul poate ajunge să îl imite pe Dumnezeu, firește, prin progresarea în virtute, și prin înlăturarea pe cât posibil a păcatului, sau altfel spus, printr-o efortare de a nu se încălca de lumesc.

În încheierea acestei lucrări, principala concluzie care se poate trage este că, indiferent de starea în care s-a aflat, primordială, căzută sau restaurată, omul nu a încetat niciodată să fie o ființă rațională și spirituală, chiar dacă în unele perioade duhovnicești nu s-a împărtășit de adevăr, sau, chiar dacă s-a împărtășit, nu într-o formă deplină.

Rațiunea lui a lucrat neîncetat, fie doar și pentru a pune nume obiectelor; dar și pentru a cugeta la existența lui Dumnezeu, ca Alfa, și uneori și ca Omega al existenței sale. Dorirea după Mântuitorul promis nu încetat să lucreze în om, până la împlinirea protoevangeliei, iar după înviere și înălțare, cea care s-a manifestat neîncetat a fost tânjirea către Hristos. Cât privește libertatea, am văzut că, nici aceasta formală pe care încă o mai avem, nu este de lepădat, pentru că și ea ne poate aduce mântuirea, atunci când ajungem la imitarea lui Dumnezeu, atât cât este posibil.

Bibliografie

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea și purtarea de grijă a P. F. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod; Editura I.B.M.B.O.R.; București; 1988;
2. Învățătura de credință creștină-ortodoxă; Editura I.B.M.B.O.R.; București; 2000.
3. Pr. Prof. Dumitru Stăniloa- Teologia Dogmatică Ortodoxă, Vol. 1, ediția a treia; Editura I.B.M.B.O.R.; București; 2003;
4. Pr. Conf. Dr. George Remete- Dogmatica Ortodoxă, manual pentru seminariile teologice ediția a treia, revăzută și adăugită; Editura Reîntregirea; Alba Iulia; 2000;
5. Christos Yannaras- Abecedar al credinței- Introducere în teologia ortodoxă; traducere de Pr. Prof. Dr. Constantin Coman; Editura Bizantină; București; 2007;
6. Petre Țuțea- Omul tratat de antropologie creștină- Vol. I- Problemele sau Cartea întrebărilor; Editura Timpul; Iași; 1992;
7. Sf. Ioan Gură de Aur- Omilii la Facere, vol. 1- traducere din greaca veche și note de Pr. Prof. Dumitru Fecioru; Editura I.B.M.B.O.R.; București; 2003;
8. Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii; Vol. I; traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloa; Editura I.B.M.B.O.R.; București; 2008;
9. Toma de Kempis- Urmarea lui Hristos; ediția a doua; traducere din limba latină de Pr. Prof. Dumitru C. Vișan; Editura Mitropolia Banatului; Timișoara; 1991.
10. Pr. Prof. Dumitru Stăniloa- Doctrina ortodoxă și catolică despre păcatul strămoșesc; în revista Ortodoxia; Anul IX; Nr.1; București; 1957.
11. Magistrand Constantin Cornițescu- Idei dogmatice în cuvântările Sf. Ioan Hrisostom; în revista Studii Teologice; Anul XVII; Nr. 7-8; 1961;
12. Drd. Liviu Petcu- Căderea protopărinților în păcat viziunea spiritualității ortodoxe; în Revista Teologică; Anul XVII; Nr. 2; 2007.

Noi succese ale elevilor Colegiului Național "Mihai Viteazul" Slobozia

În luna mai 2009 Clubul Kiwanis București, membru al Kiwanis International a organizat un concurs de eseuri cu tema: Mai avem nevoie de cărți? Elevii Suhai Dănuț (clasa a XI-a C), sub îndrumarea prof. Stan Loredana și Teodorescu Maria (clasa a XI-a F), sub îndrumarea prof. Roman Alina, au câștigat premiul I și o excursie în Franța. Kiwanis International este cea mai mare organizație mondială de servicii pe bază de voluntariat care are în centrul preocupărilor sale grija pentru bunăstarea, sănătatea și educația copiilor. Vă prezentăm eseul lui Suhai Dănuț, care a fost apreciat pentru originalitate și acuratețea ideilor:

Mai avem nevoie de cărți?

Trebuie să recunosc că această întrebare este extrem de dificilă. Nu atât din pricina răspunsului, care poate fi un laconic "Cine știe?" sau un adevărat "roman" cu ipoteză, demonstrație și concluzie, cât din pricina folosirii pluralului în formularea întrebării.

Din cauza spectrului cultural deosebit de pitoresc existent în societatea noastră, o să fiu pe rând, "purtător de cuvânt" pentru mai multe categorii reprezentative ale "gândirii sănătoase românești".

Primul răspuns, din partea crescătorilor de ovine: "Mă fraților, noi ne creștem mioarele pe plaiurile astea de două mii de ani și neam de neamul nostru n-a pus mâna în viața lui pe o carte. Cum să mai păzești oile dacă citești? Te fură subiectul și pierzi oile pe miriște. NU, măi, oameni buni, noi nu avem nevoie de cărți pentru că nu ne-ar ajuta cu nimic, ba dimpotrivă, mai multe buclucuri ne-ar aduce cărțile".

Următorii care au binevoit să răspundă au fost membrii "Asociației Plângăreților după Comunism": "Tovarăși, noi am supus la vot și am luat în unanimitate decizia de a ne supune directivelor Comitetului Central al Partidului Comunist. Prin urmare, avem nevoie de cărți, cu condiția ca și conținutul lor să fie în conformitate cu ideologia Partidului iubit. În caz contrar, cărțile căminilor capitaliști vor fi arse, iar scriitorii trimiși la reeducare pentru a înțelege mai bine scopul luptei de clasă. Luptăm pentru pace!"

Răspunsul primit de la membrii Clanului șmecherilor a fost unul destul de expresiv: "Ce, fratele meu? Cărți? L-ai văzut tu vreodată pe Vali Tornadă sau pe Florin Parizer cu vreo carte în mână? Faci mișto de noi?"

Asociația Cartoforilor: "Bineînțeles, vrem cărți. Cu ce altceva am putea să jucăm? Ah, cărți de citit? Ce se joacă cu ele?"

Federația "Jucătorilor cu Mingea": "Noi suntem prea ocupați cu antrenamentele și nu avem timp să citim cărți. Din când în când ne mai uităm la poze prin reviste să vedem ce am mai făcut, dar de citit nu avem timp. Poate arbitrii să aibă nevoie de cărți, că ei mai citesc regulamentele o dată la 6-7 ani."

Purtătorul de cuvânt al "Ecologiștilor Convinși": "În condițiile actuale, în care pericolul încălzirii globale este tot mai greu resimțit, trebuie să fii sinucigaș ca să spui că ai nevoie de cărți. Să tai copacii ca să faci din ei hârtie și pe hârtia aia să tipărești niște lucruri pe care nu le înțelege nimeni? Hotărât lucru: omenirea nu are nevoie de cărți."

Din partea cenaclului "Ultimii Filozofi" am primit: "Dacă avem nevoie de cărți? Mda...a avea nevoie sau a nu avea nevoie? ... Asta-i întrebarea! Cum de nu am realizat până acum?"

Răspunsul celei mai importante categorii sociale și culturale din universul meu, propriul răspuns este acesta: Cred că avem nevoi de cărți, de cărți bine scrise, dar am impresia că se resimte mai acut nevoia de scriitori autentici. Zilele trecute o damă de companie își lansa cu surle și trâmbițe o așa zisă carte care dacă ar face din iubire o artă, ar însemna ceva. Înțeleg că aceasta e literatură de consum, eu o numesc, simplu, maculatură.

Eu, unul, cred că mai sunt destui oameni talentați în țara asta care ar putea produce literatură adevărată, dar (ce păcat!) nimeni nu-și dă silința să descopere noi talente. Suntem niște snobi prin excelență cărora le ajung cele câteva genii recunoscute de alții (gen Cioran, Eugen Ionesco, Mircea Eliade) și care cred că tot ce strălucește este din aur. E de ajuns ca diuzeze, coafeze, muncitori agricoli să tipărească niște elucubrații pentru ca aceștia să fie considerați scriitori. Dacă s-ar hotărî și Ginger Devil sau sexi-bunicuța să-și publice memoriile, aș cere azil

cultural pe altă planetă unde să găsească măcar un simț, măcar o autocenzură. Înainte de 1989 cenzura era o instituție care puneau opreliști dramatice în realizarea unei opere autentice. Scriitorii făceau eforturi mari pentru a-și putea tipări operele, unii recurgeau chiar la compromisuri ideologice pentru a putea vedea lumina tiparului opinii autentice. Fiecare rând era scris cu trudă, chiar cu prețul propriei libertăți. Astăzi cenzura s-a autodizolvat, dar câtă nevoie e de cenzura bunului simț! Tragedia e că numărul mare al editurilor nu simbolizează neapărat și valoarea. Tinerii care aspiră la statutul de scriitor au serioase dificultăți în a se impune. Mulți sfârșesc prin a fi niște iluștri anonimi, mai ales cei care au principii morale și nu bani și nu aleg să se umilească, ploconindu-se pe la ușile directorilor de edituri sau ale mai marilor culturii.

Apoi chiar dacă aspirantul la categoria de scriitor reușește să publice cartea, numărul mic de volume difuzat pe piață, lipsa de mediatizare fac din acest obiect cu coperte o operă inexistentă.

Probabil că în zilele noastre Jacques Vingtras (personaj principal al trilogiei omonime a lui Jules Valles; tipul răzvrătitului) ar muri de foame și ar fi incinerat (costă mai puțin decât o înmormântare propriu-zisă), iar Paddy Mc Gam (personaj principal al romanului *Paddy Mc Gam sau Diavolul buștean* de William Gilmore Simms; vânător căruia îi plăcea whisky-ul) ar sfârși într-un centru de dezalcoolizare, fără nici un suflet care să-i asculte peripețiile. Care tânăr ar urma exemplul lui Emil Cioran și ar mânca la vârsta de 40 de ani la cantina studențească pentru a trăi doar din scris? Nu mai bine s-ar apuca de scris "versuri" pentru muzică de toate felurile? E mult mai profitabil din toate punctele de vedere, ca să nu mai vorbim de condiția socială oferită și de statutul de vedetă pe care nu l-ai obține dacă ai scrie poezie adevărată. Literatura autentică nu a fost niciodată considerată ca fiind generatoare de profit, așa că îi înțeleg chiar pe unii profesori (bine intenționați, de altfel) care își sfătuesc elevii să lase beletristica și să se apuce de ceva lucrativ pentru că vor muri de foame.

Deci, nu de cărți oarecare avem nevoie, ci de CĂRȚI adevărate. Nu avem nevoie de literatură "răsufletă" creată de vedete ale momentului, avem nevoie de LITERATURĂ. Vrem un nou Paler, încă un Nedelciu, vrem scriitorii care au într-adevăr ceva de spus, care să ne lase cu răsuflarea tăiată la fiecare atingere a cărții, care să ne facă să medităm încă vreo 20 de ani după ce am închis copertele volumului apreciat. Aș citi la nesfârșit "Viața pe un peron" a lui Octavian Paler, m-aș muta în acțiunea cărții ca în realitatea mea. Avem nevoie de cărți care ți-ai dori să nu se termine niciodată, pe care să le citești cu înfrigurare ca și când ai fi parte din acțiune, ca și când ai respira același aer cu personajele.

Avem nevoie de scriitori care să scape de stigmatul consumismului, care să nu se ghideze după deviza: "literatură = circ = bani". Cartea nu trebuie să fie un lux, nici o pomană dată alături de un ziar imposibil de îngurgitat (deși cu ocazia acestor campanii ale ziarelor am văzut și eu coadă și intervenții pentru a cumpăra cărți). Omul trebuie să fie educat în cultul cărții, să adulmece mirosul cernelii tipografice ca pe un parfum inconfundabil.

Dați-ne "Puterea prezentului" (scrisă de Eckhart Tolle, lucrare spirituală care nu se încadrează în nicio religie) sau "Poziții sexuale secrete" sau "Bărbați la feminin" și o să ne dezgustăm după primele douăzeci de silabe citite, fiind la fel de proști, chiar mai îndobitociți decât în momentul deschiderii acelor obiecte care numai cărți nu pot fi numite.

SUHAI DĂNUȚ, clasa a XII-a C
COLEGIUL NAȚIONAL "MIHAI VITEAZUL" -
SLOBOZIA
Prof. îndrumător STAN LOREDANA

De-a râsu' plânsu'

DRAGĂ NĂICĂ

(urmare din pag. 6)

De cozi de cireșe, pentru rinichi? De foi de pătlagină, pentru plămâni? Coada șoricelului, pentru întărire? De sunătoare, pentru ficat? De tei, pentru nervi? Doamne, oare să fiu atât de debilă și susceptibilă de boală? În mîntea Mariei gândurile fug într-un ritm amețitor. O prevestire a timpului care nu mai poate aștepta, o sufocă. Pipăie în alint scrisul lui Năică și recitește a căta oară biletul de adio: „Dragă Maria, A-ți accepta libertatea îngrădită, a-ți accepta izolarea, a-ți accepta responsabilitatea, a-ți cunoaște puterile, iar apoi să le folosești pentru a umaniza întregul. Ce altceva mai bun ai putea face?” Cu ajutorul telecomenzii, Maria butonează televizorul. Ecranul bălțește în imagini greu de digerat. Episcopi puși sub învinuire penală, polițiști dormind pe perine matlasate în casele interlopilor, judecători intrând în sălile de judecată fără robe, îmbrăcați cât mai sumar, dacă e posibil chiar și în izmene etc., etc. „Sunt convinsă că Năică a fost un idealist, un romantic irecuperabil. De câte ori nu mă dezmiarda în idei profunde, emanate din marii clasici:

a) Dacă, în cele din urmă, binele se va pierde în lumea răului, aceasta va asigura doar supraviețuirea materiei, nu a umanității;

b) Suntem membrii egali în cadrul speciei umane, nu rivali. Avem inteligența și libertatea de a contracara și controla efectele hazardului care stau la baza existenței noastre;

c) A avea și a nu fi guvernează timpul nostru.”

Ce bine i-ar cădea o baie! Frigul nu-i dă pace. Apă caldă, nici în vise! Un gând de umanizare, amestecat cu sentimente de rezolvare a crizei și chiar de patriotism, pune stăpânire pe mîntea Mariei: „Oare de ce nu ar folosi și ea același mijloc de strangulare întrebunțat și de Năică al ei? Bilet de adio nu mai e cazul să lase. Și așa, cauzele care au determinat-o să facă acest gest se vor subînțelege.”

Poliția a intrat în alertă nu mult timp după aceea. Investigațiile efectuate, atât prin surse proprii, cât și cu ajutorul surselor de informare, nu au reușit să identifice vreun urmaș al Mariei căruia să i se dea spre păstrare lațul de strangulare. Compartimentul resure umane credem că a găsit, în final, soluția salvatoare.

Adria Bănescu

AUTOPORTRET

Chip alungit cu-nalți pomeți
În rotunjimi cădere;
Surâs ironic în durere
Și-n ochi amari-săgeți.
Un nas ce patru vânturi strânge
La fruntea lin arcată
Felină boare asiatică
Și-un gram de zbor în sânge.

Robustă lege-n ascuțimi:
Revers de foc și gheață
Pământ de flori și dimineată
În roabe subțirimi
Și-ades fluid ceresc străpunge
Materia-n strâmtoare:
Implora carnea îndurare
Și-un gram de zbor în sânge.

Himera dorului de dor
Din dor de Mila-adâncă
Smerit plecată în Poruncă
Pe țipăt de condor
Oglinda-patimei răsfrânge
Iubirii chip de moarte
Ca tremur sacral joc să poarte
Și-un gram de zbor în sânge.

prof. Dinu Daniel

Barbu Catargiu

III. Asasinarea primului-ministru Barbu Catargiu

(urmare din numarul trecut)

Așadar, principalul suspect de asasinarea primului-ministru al României iese din acest eveniment șef al silviculturii pe țară, trimis în nordul țării - e adevărat -, dar îmbogățit peste noapte, în timpul asta, domnitorul îl desărcinează pe procurorul I. Deșliu (omul lui Catargiu) în momentul când voia să-l interogheze pe șeful Poliției și să facă o confruntare a martorilor cu suspectul Gheorghe Bogati. Despre procurorul Deșliu se știe ca era omul lui Barbu Catargiu pe care acesta, atunci când a fost numit prim-ministru, l-a numit procuror în București adus fiind din Craiova. Este de presupus că Ioan Deșliu ar fi dus ancheta până la capăt pentru descoperirea asasinului protectorului său.

Mai aflăm că Bogati a părăsit subit funcția dată și s-a refugiat în Transilvania în momentul căderii lui Cuza, ceea ce este un indiciu că nu se simțea în siguranță.

Un argument incriminant pentru domnitorul Alexandru Ioan Cuza provine din mărturia lui Scarlat Pală, care a afirmat că trei săptămâni înainte de atentat a surprins o discuție între Eugen Carada, Cezar Bolliac și generalul Christian Tell, care semăna a întrunire pregătitoare asasinatului: „Plecând de la C. A. Rosetti, (Eugeniu Carada) întâlnește pe Cezar Bolliac pe care-l invită să ia ceaiul împreună cu generalul Cristian Tell. Discuția a lunecat ușor și pe panta politice interne și la afirmația generalului că domnitorul nu ar putea «înfăptui re-formele democratice ce i se pretind» fără suprimarea lui Barbu Catargiu, Eugeniu Carada se ridică hotărât contra asasinatelor politice pentru orice fel de reforme utile. Generalul a dat din cap nedumirit făcând o apreciere asupra amfizionului: «Domnul Carada e încă prea tânăr»... și abătând discuția asupra altor probleme la ordinea zilei»¹⁸.

Într-un paragraf pasager din studiul lui Dimitrie Bolintineanu, susținător al lui Cuza, găsim și următoarea însemnare: „Când se vindeau de creditori moșiile boierilor prin tribunale, [Cuza - n.a.] intervenea adesea în favoarea debitorilor, spre a se amîna vînzarea, crezînd că era totdeauna o înșelătorie din partea cămătarilor la aceste vînzări sforțate. Colonelului Bibescu de trei ori îi scăpă moșia din vînzare»¹⁹. Așadar, prefectul Poliției îi era îndatorat lui Cuza până peste cap. Nu s-a găsit până astăzi o explicație pentru decizia domnitorului Alexandru Ioan Cuza de a-l însărcina pe același Nicolae Bibescu - în prezența căruia a fost asasinat primul-ministru al țării - cu organizarea Serviciului de Informații al României în același an, 1862, în care Barbu Catargiu murea cu țeasta stri-vita de glonț!²⁰ Dar informația cea mai șocantă vine de la C. A. Rosetti, care la 28 martie/ 8 aprilie 1865 îi scria soției sale că domnitorul își pregătește abdicarea și că *dorește să-l pună pe tronul Țării Românești pe Nicolae Bibescu*, numit Bibescu-fiul pentru că Nicolae era fiul lui Ștefan Bibescu, fratele domnitorului Gheorghe Bibescu²¹.

În sfârșit, ca ultim argument, prezumtivul asasin, Bogati, era militar, adică o persoană capabilă și de sânge rece cu care s-a înfăptuit crima și de precizia necesară executării focului din mișcare.

Dar ce motive ar fi avut Alexandru Ioan Cuza să scape prin atentat de Barbu Catargiu? Se cunoaște mai puțin că Barbu Catargiu era o personalitate foarte puternică și stăpână pe instrumentele puterii. Acest om domina Adunarea Deputaților, adică puterea legislativă, și prin numirea ca șef al Executivului avea în mână toată puterea statului. Prin venirea unui bărbat de stat ca Barbu Catargiu la conducerea Guvernului și Parlamentului în același timp, Cuza pierdea accesul la putere, redevenind ceea ce fu-se în 24 ianuarie 1859: o soluție pasageră, de compromis, fără linie

dinastică și fără viitor. Cuza, atașat prin Convenția de la Paris puterii executive, nu-și putea impune programul politic în fața unui lider care îl mai înfruntase o dată, dur și fără menajamente, în prima guvernare Barbu Catargiu din Țara Românească, în perioada 30 aprilie - 12 mai 1861, când primul-ministru „trebuie să părăsească puterea din cauza unui grav conflict de atribuțiuni cu Domnul”.

În ce îl privea, Barbu Catargiu se considera mult mai pu-ternic decât „colonelul” de la Palat. Spre sfârșitul lui mai 1861, într-o întrevedere cu ambasadorul Franței la Constantinopol, A. Baligot de Beyne afirma: „Domnul Catargiu și colegii săi dispun de o majoritate atât de compactă încât ei pot foarte bine să gândească altfel decât Alteța Voastră [Cuza - n.a.], și sa aibă în vedere de-a face să se accepte de către un parlament docil măsuri favorabile principiilor pe care ei le reprezintă”²². De data asta, conflictul este mult mai profund, Catargiu având și mijloacele executive la dispoziție pentru a pune în aplicare proiectul său legislativ, dând legile lui în problema agrară, în cea electorală și în administrația statului. În ochii lui Cuza, Barbu Catargiu devenise periculos pentru stat, pentru unitatea lui abia dobândită. În plus de puterea executivă și legislativă, Catargiu mai avea în mână și puterea economică.

Un alt argument este calitatea lui Barbu Catargiu de „om de partid”. Primul-ministru avea în spate o formațiune poli-tică extrem de coerentă, unită prin interese comune precise. În timp ce liberalii formau fracțiuni - fie cu Ion C. Brătianu și C. A. Rosetti, fie cu Mihail Kogălniceanu și moderații moldo-veni, fie cu susținătorii tronului lui Cuza, conservatorii se prezentau monobloc.

Concluzia la care ajunge Alexandru Lapedatu în studiul său bine argumentat, că iminenta votare a legii rurale în vari-antă conservatoare a generat asasinatul, este doar o privire asupra unei roți a mecanismului prin care Barbu Catargiu pre-lua *de facto* conducerea statului. Imediat după moartea adver-sarului, Cuza a anulat decizia Adunării de a-și aroga puteri speciale, a refuzat sa sancționeze legea rurală votată în grabă și cu ură de majoritatea conservatoare și a numit un guvern de camarilă condus de un favorit al său: Nicolae Kretzulescu, gu-vern compus din miniștri devotați persoanei domnitorului și dublați de câțiva generali. După doi ani, Cuza dădea și lovitura de stat imposibilă sub Barbu Catargiu²³. Fie că a comandat asa-sinatul, fie că a cunoscut opera camarilei sale, Cuza nu poate fi scos din ecuația acestei crime. În raportul trimis de consulul Franței către ministrul de externe de la Paris, Drouyn de Lluys, la 12 martie 1866, se afirmă că „omul de încredere al lui Cuza și cel mai scîrbos membru al camarilei domnești, e bănuït a fi autorul - desigur moral - al asasinatului”²⁴.

EPILOG TRAGIC

După asasinarea lui Barbu Catargiu, Apostol Arsache a fost însărcinat ad-interim cu Ministerul de Interne și cu Președinția Consiliului de Miniștri.

În ședința extraordinară a Adunării Deputaților din data de 9 iunie 1862 acesta a dat citire următoarei comunicări adresate Adunării:

„Domnilor,

Nu vii să vă arăt cît faptul de ieri este condamnabil după toate legile, și cele Dumnezeiești, și cele omenești; nu vii să vă descriu mărimea pierderii ce a suferit România în persoana omului de stat, ce acel fapt a răpit din mijlocul nostru. Această pierdere se simte, nu se descrie. Domnilor, această pierdere o simțim cu toți deopotrivă, o va simți țara

întreagă, pentru al cărei serviciu el s-a sacrificat; căci nu pe el, domnilor - pentru dînsul faptul de ieri a fost o apoteoză -, nu pe partidul pe care el reprezintă, ci pe societatea română întreagă a voit să lovească acel răufăcător, care i-a luat pe înfocatul apărător al drepturilor, al liniștei sale.

Acest fapt, domnilor, trebuie să o recunoaștem, trebuie să o mărturisim toți, acest fapt nu are un caracter nici singuratic, nici personal, nici din întîmplare.

În fața acestor împrejurări, vii a chema cea mai de aproape luare amînte a Onor. Adunări asupra mijloacelor, prin care li s-ar putea pune o stavilă mai activă, mai puternică, decît pînă acum, și aștept de la încrederea d-voastră, a ne pune în pozițiune de a nu lăsa să se compromită ordinea publică.

Guvernul a luat spre menținerea liniștii toate mijloacele de care dispune, între mijloacele ce Poliția a socotit că o pot conduce la descoperirea făptuitorului, pe care ea îl urmărește, este și acela de a supune la o închisoare preventivă pe subsemnătorii hîrtiei, ce a provocat discuțiunea de ieri; și fiindcă între dînșii se află și domni membri ai acestei Onor. Adunări, vii a vă ruga, domnilor, să binevoiți a-i preda în mîinile Poliției.

Subsemnat Arsache, președintele ad-interim al Consiliului de Miniștri”²⁵

La finalul acestei ședințe Adunarea Deputaților a votat următoarele propuneri:

1. A generalului I. E. Florescu, în cuprinderea:

„Pătrunși de dureroasa pierdere a d-lui Barbu Catargiu, colegul nostru și eminentul patriot, hotărîm să luăm doliu pentru douăzeci de zile, și Adunarea autori-zează pe Guvern a lua dispozițiile convenite și a face cheltuielile necesarii pentru înmormîntarea ilustrului bărbat, la care vom asista în corp”.

2. A principelui Gr. B. Brâncoveanu, în cuprinderea:

„Considerînd că prin asasinatul d-lui Barbu Catargiu, națiunea noastră a pierdut pe apărătorul cel mai eminent al temeliiilor existenței sale, societatea, familia, proprie-tatea; considerînd că Ministrul Primar al Principatelor Unite, a cărui deviză era «tot pentru țară, nimic pentru noi», a fost victima curajului său politic, Camera îndeplinește o datorie sacră deschizînd Ministeriului un credit spre a ridica acestui mare bărbat de stat un monument pe piața Teatrului, cu înscripția: «Apărătorului societății, familiei și proprietății, Țara plină de recunoștiință și adînc mîhnită».

Va urma nemuritoare frază a discursului fostului orator din ședința de la 8 iunie 1862, în cuprinderea:

«Pacea și odihna e scăparea Țării și voi prefera a fi zdrobit decît a îngădui slăbirea liniștii; voi prefera moartea, mai înainte de a călca sau a lăsa să se calce vreuna din instituțiile țării!»²⁶

Acest monument, realizat de sculptorul italian Raffaello Romanelli, a fost amplasat inițial la poalele Dealului Mitropoliei, apoi, în urma sistematizării Bucureștiului din anii 80, a fost reamplasat în Piața Unirii acolo unde se află și astăzi spre aducerea aminte a trecătorilor asupra celui care a fost întăul Prim-ministru al României Unite.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Dimitrie Bolintineanu, *Opere IX. Biografii istorice*, Editura Minerva, 1987, pag.406

²⁰ Cristian Troncota, *Istoria Serviciilor Secrete romanesti. De la Cuza la Ceausescu*, Editura “Ion Cristoiu”, Bucuresti, 1999, pag.27

²¹ Marin Bucur, *C.A.Rosetti catre Maria Rosetti. Corespondenta*, Editura Minerva, Bucuresti, 1988, vol.1, pag.219

²² Arthur Baligot de Beyne, *Corespondenta cu Alexandru Ioan Cuza si Costache Negri*, Editura Junimea, Iasi, 1986,pag.103

²³ Alex. Stoenescu, *op. cit.*, pag.157

²⁴ Emanoil Hagi-Moscu, *Bucuresti. Amintirile unui oras*, Editura Fundatiei Culturale Romane, Bucuresti, 1995, pag.198

²⁵ Stelian Neagoe, *op. Cit.*, pag.205

²⁶ Supliment la „Monitorul Oficial al României” nr. 124 din 1862

Codruța-Mihaela Lupea

Drajna-studiu complex de geografie umană

Introducere

Soarta ingrată a localităților din mediul rural face ca, oricât de glorios ar fi fost trecutul respectivei localități, prezentul să fie tern, iar viitorul, acoperit de ignoranță. Comuna Drajna se încadrează în această categorie a locurilor uitate de vreme, care merită totuși să fie readuse în prim plan, pentru resursele impresionante de care dau dovadă. Aceasta e motivația principală ce m-a determinat să aleg a analiza câteva aspecte de geografie umană aplicate pe localitatea în cauză.

Conceptualizarea noțiunilor de geografie umană la scară redusă, pe baza informațiilor de la nivel local, s-a făcut în vederea descoperirii datelor referitoare la toate aspectele vieții în această localitate, pe un parcurs de mai bine de 100 de ani. În acest interval au fost urmăriți numeroși indicatori privind caracteristicile demografice, structura economică și socială. S-a realizat o trecere în revistă a unor documente importante datorită vechimii și a modului în care se reflectă imaginea actuală a localității în imaginea trecută a acesteia, tocmai pentru a compara influențele pe care trecerea timpului le-a avut asupra spațiului și populației.

S-au urmărit principalele tendințe în ceea ce privește demografia, economia, educația, sănătatea, cultura, cu un accent final pe patrimoniul turistic al comunei și pe gradul și modul de valorificare a acestuia. Numeroase aspecte interesante precum îmbătrânirea demografică, fenomen generalizat la nivel național, împroprietărea din anul 1921 și urmările ei, dezvoltarea economică bazată pe amploarea pe care o ia industria de mic mobilier și prelucrarea lemnului, starea agriculturii, cultura și per total, dezvoltarea socio-economică a localității, sunt dezbătute în cuprinsul lucrării de față.

Necesitatea unui astfel de studiu aplicat pe această localitate este evidentă, pledoaria pentru un studiu complex de geografie umană fiind îndreptățită în genere, cu atât mai mult când vine vorba de o regiune lipsită de documentație recentă. Deși existentă, monografia Drajnei are nevoie de multe completări, în special în partea extrem de sensibilă a geografiei umane. Abordarea mea vine să completeze viziunea înaintașilor prin informații analizate coerent, prin mijloace didactice geografice, disecând problemele și tarele comunității drăjnene fără vreo notă de subiectivitate.

Prin intermediul unor instrumente profesionale, atât teoretice cât și practice, în forma graficelor și tabelor bine documentate, se dorește constituirea imaginii de ansamblu asupra localității Drajna, cel puțin în privința aspectelor cu accent pe geografie umană.

2.4 Mărturii documentare

Colecția "Documente de pe Valea Teleajenului" reunește o serie întreagă de documente redactate între secolele XVII și XIX, care ajută cititorul să își întregească imaginea cu privire la atmosfera timpurilor respective. În ceea ce privește comuna Drajna, documentele variază ca tipologie de la zapise¹, jalbe², pitace³, diate⁴ la vechilate⁵, foi de zestre și țidule⁶ pe un interval temporal cuprins între anii 1673 și 1868.

Din Zapisul din 5 iulie 1673 al lui chir Topuz către Stan Dărăbanțul, spre exemplu, se pot afla informații cu privire la stadiul comunei în acea perioadă: "Adică eu, chir Topuz, dat-am zapisul meu ca să fie de bună credință la mâna d-lui, lui Stan Dărăbanțul, precum să se știe că i-am vândut partea mea de moșie dela Stănești, câtă se va afla și câtă se va alege, și în câmp și în apă și în pădure și în siliștea satului și în munte și peste tot hotarul Stăneștilor[...]Să fie volnic d-lui cu acest zapis al meu[...] și să le fie dumnealor ohamnică în veci", cum ar fi faptul că satul Stănești încă mai exista la acea vreme, ulterior acest sat fiind desființat în urma cumpărării de către familia Filipescu din Drajna. De asemenea, sunt interesante arhaismele ce redau spiritul epocii: siliștea-vatra satului, volnic-împuternicit, ohamnică-pentru totdeauna.

Din "Jalba către Domn" din 25 februarie 1815 reies detalii cu privire la apartenența comunei Drajna la regiunea Sud Saac, înainte de apariția județului Saac: "Prea înălțate

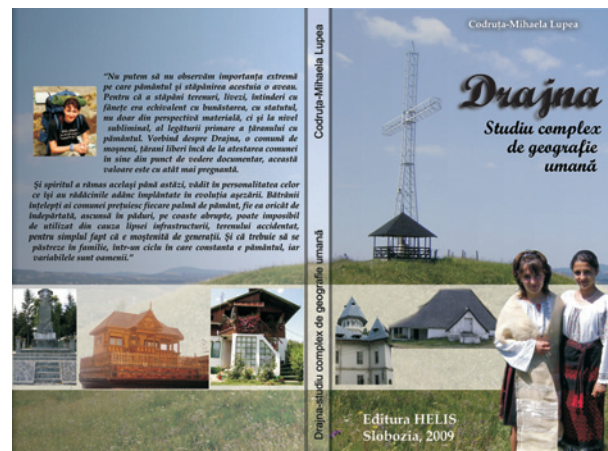
Doamne, jăluesc milostivirii Măriei Tale, pentru un Zamfirache sin Andrei, de la Vălenii de Munte, că numitul, cumpărând o moșie de la un unchi al meu anume Popa Stan, ot Drajna de Sus, în Sud Saac, de sânt acum ani cinci, și mie nu mi-a făcut știre la această cumpărătoare, care cumpărătoare este prin taină." Structuri arhaice precum "sin", însemnând „fiul lui” și "ot", cu semnificația de "din, de la" se regăsesc în toate documentele de acest gen, și desemnează o identitate lingvistică temporală.

Diata datată 8 mai 1810 redă testamentul preotesei Dobra, soția răposatului popă Cernat ot Drajna de Sus. Având în vedere numărul mare de documente în care numele preotesei Dobra apare, aceasta pare un personaj pragmatic, femeie puternică pentru vremea respectivă, persoană implicată în probleme comerciale, juridice și de administrare a moșiilor. Astfel numele ei se regăsește în documente din anii 1780, 1797, 1800, testamentul din 1810 și un zapis din 1819. Se poate deduce faptul că diata din anul 1810 a fost rezultatul unei întâmplări nefericite în viața preotesei, unei boli care probabil a creat sentimentul de nesiguranță ce a condus la scrierea testamentului înainte de vreme. Introducerea este revelatoare în acest sens: "De vreme ce întâmplarea cea viitoare este nevăzută și însuși îngerilor necunoscută, pentru că numai la Dumnezeu toate sînt cunoscute, drept aceia și eu Dobra preoteasa, soția răposatului popii Cernat, ot Drajna de Sus, am socotit, până a nu mă cuprinde sfârșitul vieții mele, și până încă sînt în mințile întregi și sănătoase, să-mi fac diata și să-mi dovedesc gândul meu către moștenitorii mei cei adevărați, care voesc să chivernisească averea mea cea mișcătoare și nemișcătoare, după petrecerea mea din viața aceasta." Credința în Dumnezeu și în omnisciența acestuia este vădită încă din prima frază, luând în considerare și statutul Dobrei, văduvă a preotului Cernat.

Vechilatul din 2 mai 1838 este nimic altceva decât împuternicirea pe care 3 persoane, anume Dinu Arnăutu, Ioniță Bratu și Gheorghe Bolănu, o primesc pentru a reprezenta în pricina de judecată împotriva lui Enache Andrei ot Vălenii pe Iordache sin Ana preoteasa și Ene Brat Iordache. Un alt vechilat datând din aceeași zi împuternicește pe aceiași trei în favoarea moștenitorilor, tot în pricina de judecată cu logofătul Enache Andreescu.

Într-o țidulă redactată pe data de 2 august 1841 se remarcă din nou unitatea administrativă de care aparținea comuna Drajna și anume județul Saac. În această țidulă se hotărăște împărțirea moșiei Drajna de Sus "ce-i zice și Cătunul". Iată că actualul sat Cătun a pornit de la statutul de moșie. Este de precizat faptul că extinderea vetrei satului se făcea din necesitatea oferirii tinerilor căsătoriți spații pentru construirea caselor și întemeierea familiilor. Vatra inițială compactă a satului se mărește prin construirea de noi locuințe, astfel apărînd satele de dimensiuni mici, care însumează câteva generații ale aceleiași familii. Un argument în favoarea acestei ipoteze este și preponderența actuală a anumitor nume de familie, spre exemplu Anton în satul Cătun, nume des întâlnit în satul Ogretin, aflat în imediata apropiere; Rădulescu, Burdușel, Stoica în satul Făget, ca și în Drajna de Sus. În continuare, în țidula amintită se enumeră o serie de "locuri în Siliște i în islaz și pădure", clironomie (moștenire) a lui Dinu Arnăutu ot Teișani din Stoica Sterpul, moment în care se observă modalitatea de măsură a terenurilor: stâneni-palme, fălci-ciosvârți, pogoane. Pogonul echivala cu 5011,79 mp, fiind unitate de măsură pentru suprafață, spre deosebire de stânen, unitate de măsură a lungimii, variind între 1,96 m și 2,23 m, în funcție de perioadă și regiune, sau de palmă, tot unitate de măsură pentru lungime, reprezentând 25-28 cm. Termenul de ciosvârtă definește ideea de sferă dintr-un întreg, a patra parte. Cât pentru semnificația exactă a noțiunii de „fălce”, plural fălci, aceasta este de unitate de măsură a suprafețelor agricole, egală cu aproximativ un hectar și jumătate. De remarcat la acest arhaism este faptul că se folosea cu precădere în Moldova.

Pitacul datat 2 iunie 1800 are drept obiectiv principal împuternicirea preotesei Dobra în privința administrării unei dârste⁷ pe apa Teleajenului, în favoarea

ginerelui său Stavăr care își atribuisese drepturi în mod nelegitim asupra dârstei menționate. Pitacele au în general valoare de hotărâre, fiind eliberate de către persoane cu drept de decizie pentru a fi utilizate în rezolvarea disputelor și conflictelor.

Un aspect extrem de important de analizat în viața satului este modul de desfășurare al pregătirilor pentru căsătoria tinerilor. Se pune accent pe pregătirea fetei pentru noua viață, un rol esențial jucându-l zestrea primită de la părinți. În acest scop se întocmeau foi de zestre, prin care se putea ține evidența produselor (și nu numai), pe care fata le lua cu ea în casa soțului. Exemplul analizat în cele ce urmează este unul fericit, al unei fete provenind dintr-o familie înstărită: Păuna, "fiica lui Ilie Pântea, căsătorită cu Ilie D. Arnăutu din Teișani (a doua soție)", 20 ianuarie 1842. Încă din titlatură se pot întrevedea interese materiale. Se adaugă aici și faptul că mama fetei este văduvă (Eu Ioana, soția răposatului Ilie Pântea, dinpreună cu feciorii mei adeverez...). Căsătoria unei tinere cu un bărbat înaintat în vârstă, văduv, era la momentul respectiv o modalitate prin care averea familiei nu se risipea, ba dimpotrivă, avînd în vedere statutul acestuia. Tânăra primește de la părinți un clăcaș (țaran așezat pe o moșie domnească, boierească sau mănăstirească, cu obligații față de proprietar sub formă de dijmă sau clacă, de pe a cărui proprietate nu se putea muta), un laz de fân, o vie, jumătate din produsele din pivniță, două tocitori pentru fabricarea țuicii, patru boi de jug, 2 vaci cu viței, numeroase obiecte vestimentare, perne, talere de cositor, la care se adaugă și 3000 de lei, "cu salba ce este la gâtul fetei cu tot".

Numeroase alte documente de valoare stau drept dovadă pentru ceea ce înseamnă vremuri apuse în istoria drăjneană. Redarea fragmentară a acestor frânturi de istorie nu face altceva decât să cuprindă într-o privire de ansamblu modul de viață specific acelei perioade, problemele cu care se confruntau drăjnenii, situația administrativă, parametrii în care se desfășura traiul. Nu putem să nu observăm importanța extremă pe care pământul și stăpânirea acestuia o aveau. Pentru că a stăpâni terenuri, livezi, întinderi cu fânețe era echivalent cu bunăstarea, cu statutul, nu doar din perspectivă materială, ci și la nivel subliminal, al legăturii primare a țaranului cu pământul. Vorbind despre Drajna, o comună de moșneni, țărani liberi încă de la atestarea comunei în sine din punct de vedere documentar, această valoare este cu atât mai pregnantă. Și spiritul a rămas același până astăzi, vădit în personalitatea celor ce își au rădăcinile adânc împlântate în evoluția așezării. Bătrânii înțelepți ai comunei prețuiesc fiecare palmă de pământ, fie ea oricât de îndepărtată, ascunsă în păduri, pe coaste abrupte, poate imposibil de utilizat din cauza lipsei infrastructurii, terenului accidentat, pentru simplul fapt că e moștenită de generații. Și că trebuie să se păstreze în familie. Într-un ciclu în care constanta e pământul, iar variabilele sunt oamenii.

¹ Zapis=act de vânzare sau cumpărare, document, dovadă scrisă, act

² Jalbă=reclamație, plângere

³ Pitac=autorizație, decret, dispoziție

⁴ Diată=testament

⁵ Vechilat=împuternicire

⁶ Țidulă=comunicare scurtă, bilet ce servește ca permis, dovadă, chitanță

⁷ Dârstă=piuă rudimentară pentru dimie și postav

EVOLUȚIA JUDEȚULUI IALOMIȚA ÎN SECOLUL AL XIX-lea

(urmare din numărul trecut)

LOCUITORII. PROPRIETATEA FUNCİARĂ

Stratificarea socială. Boieri, preoți și diaconi.

Date despre componența socială a județului la începutul secolului al XIX-lea reies succint din actele Isprăvniceii județului, precum și din Catagrafia Eparhiei Ungrovlahiei (1810). Cataografiile vremii erau realizate doar cu scop fiscal, pentru o evaluare cât mai precisă a populației plătitoare de taxe, iar în cele care priveau în întregime Muntenia apar și date generale despre județul Ialomița.

În anul 1815, Dionisie Fotino menționa că județul avea 6 256 de familii, dintre care: 2 835 birnici, 38 postelnici, 35 neamuri, 1 „companisti”, 75 mazili, 59 ruptași, 701 scutelnici, 546 postelnici, 269 slujitori, 168 preoți, 21 diaconi, 366 ungureni, 899 bulgari, 243 surugii⁵⁵. Cu privire la categoriile mazililor și patentarilor, o statistică întocmită de Visteria Munteniei, intitulată „Matcă de numele tuturor mazililor, breslașilor țarei, alcătuită pe giudețe, cu banii răspunderii lor pe următoarea tetraminie ot Septembrie-Octomvrie-Noemvrie și Decemvrie, cum înăuntru se află, 1820, No.1 Septemvrie”, arăta pentru județul Ialomița un număr de 118 mazili și 8 breslași, care plăteau „peste totu” 2 196 lei⁵⁶. Erau mai mulți mazili decât în alte 10 județe ale țării, între care Slam Râmnic, Prahova, Ilfov, Dâmbovița, Vlașca, Muscel, Argeș etc. La breslași, Ialomița întrecea doar două județe din totalul de 17, anume Vlașca și Slam Râmnic. Patentarii (meseriașii) județului apar numeric într-un tabel din 4 ianuarie 1834, înaintat de Ocârmuirea județului către Departamentul Vistieriei, precizându-se că erau: 50 la număr în târgul Călărași, din care 3 la „clasul întâiu”, 4 la „clasul al doilea”, 27 la „clasul al treilea”, 1 la „clasul al patrulea” și 15 la „clasul al cincilea”; 76 la număr prin sate, din care 2 la „clasul al doilea”, 68 la „clasul al treilea” și 6 la „clasul al cincilea”; 80 la număr în târgul Urziceni, din care 2 de „clasul al doilea”, 53 la „clasul al treilea” și 25 la „clasul al cincilea”; alți 46 de prin sate, din care 39 patentari la „clasul al treilea” și 7 la „clasul al cincilea”. În total erau înregistrați 352 de patentari, care plățiseră în anul 1834 taxă însumată la 3 910 lei⁵⁷.

O altă catagrafie, relizată în județ în anul 1840, dădea următoarele date statistice: totalul locuitorilor în Ialomița 45 202; case 10 075; tot atâtea familii; perechi (căsătoriți) 9 354; văduvi 523; văduve 838; flăcăi 219; băieți 12 799; fete 12 115; 309 ungureni, 140 sârbi, 75 greci, 11 ovrei, 80 sudiți; 26 boieri, 155 mazili, 245 neamuri, 34 osebit caracter, 759 scutiți, 7560 birnici, 199 țigani ai statului, 1290 țigani mânăstirești, 926 țigani boierești⁵⁸; 527 patentari, 38 logofeți, 163 dorobanți, 570 slugi, 756 meșteri, 168 preoți, 10 diaconi, 117 țarcovnici; 51 orbi, 68 chiori, 41 surzi, 19 muți-surzi, 154 schiopi-ologi, 75 ciolaci-ciungi, 234 surpați, 29 epileptici, 80 neputincioși, 95 deosebite vătămări⁵⁹.

Catastihul din 25 august 1843, cuprinzând numărul de sate, împărțirea populației pe categorii sociale, precum și numărul de vite, oferea o imagine precisă pentru fiecare dintre plășile județului. Astfel, plasa Balta avea 24 de sate, cu: 27 preoți în slujbă, 2 preoți fără slujbă, 21 de diaconi, 1 paracliser, 2 familii de boieri caftanlîi, 9 feciori de boieri, 8 boieri de neam, 3 postelnici, 28 iertați de stăpânire, 47 de văduve, 48 veniți din alte părți (băjenari), 77 familii de patentari, 1 121 familii cu răspundere de capitație, 24 de poichetari (cu serviciul la pichete), 16 familii de sudiți, 9 fii de neam și postelnici, 16 familii cu deosebit caracter. Plasa Câmpului avea 28 de sate, cu: 43 preoți, 1 diacon, 7 familii boieri caftanlîi, 2 familii feciori de boieri, 40 familii de postelnici, 5 familii de mazili, 117 văduve, 2 493 familii cu răspundere de capitație, 89 familii de dorobanți, 13 familii sudiți, 7 fii de scutiți. Plasa Ialomița avea 45 de sate, cu: 59 preoți în slujbă, 1 preot fără slujbă, 4 diaconi, 12 familii de boieri caftanlîi, 12 familii de boieri, 12 familii boieri de neam, 102 familii de postelnici, 15 iertați de stăpânire, 135 familii de văduve, 2 142 familii cu răspundere de capitație, 4 familii de mazili, 136 familii de dorobanți, 40 familii de sudiți. Plasa Borcea avea 35 de sate, cu: 44 preoți în slujbă, 2 preoți fără slujbă, 1 familie boieri caftanlîi, 9 familii feciori de boieri, 3 familii boieri de neam, 3 familii de postelnici, 1 familie iertată de stăpânire, 103 familii iertați de sate, 237 văduve, 12 familii de mazili,

106 familii de patentari, 2 267 familii cu răspundere de capitație, 95 familii spusnici, 24 familii de dorobanți, 17 familii de pichetari, 1 975 familii însărcinate cu paza cordonului de graniță, 19 familii de sudiți, 11 familii fără nici o stare⁶⁰. Târgul Călărași, reședința de județ, avea: 2 familii de preoți în slujbă, 1 familie de preot fără slujbă, 9 familii de boieri caftanlîi, 5 feciori de boieri, 1 familie de postelnici, 2 familii iertați de stăpânire, 15 familii iertați de sate, 22 văduve, 2 familii de mazili, 74 familii de patentari, 8 familii de dorobanți, 23 familii de sudiți⁶¹.

Cu privire la stările sociale, un raport al ocârmuitorului județului Ialomița, înaintat domnitorului Munteniei, Gheorghe Bibescu, prezenta următoarea situație, la 28 octombrie 1844: boieri caftanlîi -31, boieri de neam -229, postelnici -43, persoane cu caracter deosebit -29, supușii țărilor străine (sudiți) -210, preoți și diaconi -181, țarcovnici și paracliseri -131, luați de stăpânire (slujitori) -10, iertați de sate -700, băjenari cu sorocul neimplinit -52, mazili -347, patentari -465, dajnici de vătășie -168, birnici -7591, „toată suma familiilor” județului fiind de 9 227⁶².

În ceea ce privește categoria boierimii, cea mai importantă din punct de vedere social și economic, aceasta cuprindea proprietari de domenii funciare, care în prima jumătate a secolului proveneau fie din rândul marilor familii muntene, fie erau ridicați chiar din județ, uneori din rândul moșnenilor ialomițeni. Intrau în această categorie boierii caftanlîi, boierii de neam, postelnicii și mazilii (urmașii boierilor de neam). Primul tabloul al celor mai de seamă boieri ialomițeni este dat de *Catagrafia oficială de toți boierii Țării Românești la 1829*, care pentru județul Ialomița menționează un număr de 22 de boieri, întâlniți în mod obișnuit în actele vremii, ca fiind implicați în principalele decizii privind buna administrare a județului. Acest tabloul privind boierii ialomițeni îi menționează cu nume, locul nașterii, vârsta, dregătoria, filiația, domiciliul, precum și starea materială la momentul realizării catagrafiei:

„Matei Colceag, n.București, 35 ani, paharnic, al cămărarului Alexandru, șade în București și la Ulești moșia d-sale, stare proastă.

Gheorghe Lehliu, n.București, 58 ani, stolnic, șade în București, stare proastă.

Matei Filișanu, n.București, 65 ani, vel serdar, șade în satu Poiana, plasa Slobozia, stare bună.

Ioan Rodeanu, n.București, 61 ani, serdar, șade în Urziceni, plasa Câmpul, stare de mijloc, jumătate moșia Urziceni.

Nicolae Giurescu, n.Giurești, 55 ani, serdar, al lui trei logofăt Matei Giurescu, șade în Giurești, stare proastă.

Dumitrașcu Doicescu, n.Slobozia, 70 ani, vel sluger, al lui Constandin Doicescu, șade în Slobozia, plasa Slobozia, stare proastă.

Nițul Piteșteanu, n.Pitești, 65 ani, clucer za arie, șade în satul Odăiasa, plasa Slobozia, stare bună.

Dumitrache Crucescu, n.Ivănești, 60 ani, clucer za arie, al lui Savin Crup Mehala, șade în Panduri, stare proastă.

Oprea Bulgarul, n.Satu Stelnica, 60 ani, căpitan za lefegii, al lui Tudorache Bulgaru, șade în satu Stelnica, plasa Stelnicii, stare proastă.

Mitul David Cegăneanu, n.Ghizdărești, 60 ani, baș bulibaș, al lui David, șade în Cegani, plasa Stelnicii, stare proastă.

Stan Pisculescu, n.Pisculești, 50 ani, căpitan za lefegii, al lui Vasile, șade în Berlești, plasa Hagienilor, stare bună, 40 stânjeni moșie și 2 vie și case în Ploiești.

Mihai Ghimbășanu, n.Ghimbășani, 50 ani, trei logofăt, al lui Tatul, șade în Ghimbășani, plasa Hagienilor, stare proastă.

Iancul Pisculescu, n.Pisculești, 65 ani, polcovnic za Craiova, al lui Gheorghe, șade în Pisculești, plasa Hagienilor, stare proastă.

Dinul Periețeanu, n.Perieți, 60 ani, vtori vistier, al lui Constandin, șade în Perieți, plasa Slobozia, stare bună.

Matei Periețeanu, n.Buc., 50 ani, polcovnic za poliție, șade în Perieți, plasa Slobozia, stare proastă.

Tudor Cucul, n.Gimbășani, 50 ani, căpitan za lefegii, al lui Stan Ghimbășanu, șade în Slobozia, stare bună.

Ispas Făgărășanu, n.Buc., 33 ani, vtaf za vistierie, șade în Buc. și la moșia sa Grindu, plasa Slobozia, stare bună.

Gheorghe Bolintineanu, n.Satu Bolintinu, 45 ani, trei logofăt, al lui Mihai Bolintineanu, șade în Urziceni, plasa

Câmpului, stare proastă.

Crăciun, n.Buc., 50 ani, trei vistier, al lui Ion, șade în Jilava, plasa Jilava, stare proastă.

Iacov Grecul, n.Buc., 40 ani, trei logofăt, al lui Popovici, șade în Jilava, plasa Jilava, stare proastă.

Ioniță Poenaru, n.Jilava, 35 ani, polcovnic za Craiova, al lui popa Dima, șade în Jilava, plasa Jilava, stare proastă.

Enache Roșca, n.Buc. 50 ani, polcovnic za poliție, al serdarului Nicolae Roșca, șade în Stoenesti, sărac desăvârșit⁶³.

Celor din catagrafie, cu toții având origini ialomițene, li se adăugau până la mijlocul secolului al XIX-lea și alții, fie ridicați din rândurile moșnenilor locali (precum Cruțescu, Piersiceanu, Maltezeanu ș.a.), fie provenind din mari familii muntenești sau balcanice. Cei mai cunoscuți erau:

Lordache Arion, care provenea din cunoscuta familie Arion, cu origini grecești, cămărar, a fost ocârmuitor al județului în 1831. A fost proprietar al moșiei Bărbulești, unde a refăcut biserica parohială.

Dimitrie Atanasiu, pitar de la 4 septembrie 1842, era proprietarul moșiei Sintești de lângă Borănești, de la care și-a zis „Șintescul”. A ridicat biserica parohială, unde este înmormântat.

Alexandru Brătășanu, născut în anul 1798, a încetat din viață la 9 martie 1873. Căpitan de la 3 aprilie 1838, era proprietar al moșiei Murgeanca, unde în 1849 a ridicat biserica parohială, lângă care este înmormântat.

Alecu Cruțescu, fiul lui Dumitrache Cruțescu, născut la Ivănești, era proprietar în Frumușca. A devenit pitar de la 30 august 1838.

Dimitrie Fochiadis, grec de origine, era proprietar la Bărcănești. A fost sluger, de la 31 decembrie 1836.

Dimitrie Nădăianu, era serdar în anul 1837, iar de la 1 ianuarie 1841 a devenit paharnic. A fost proprietar al moșiei Brătia, unde a ctitorit biserica parohială.

Nicolae Piersiceanu, fiul lui Matache Piersiceanu, fost paharnic, ridicat dintre moșnenii Piersiceni, era menționat „conțepist” de la 30 august 1837, la 1 ianuarie 1841 devenind pitar. La 23 aprilie 1846 a devenit serdar, iar la 10 decembrie 1851 a devenit paharnic. A fost proprietar de moșie la Piersica.

Costache Maltezeanu, născut în anul 1815, într-o familie de moșneni din părțile Borcei. Proprietar al moșiei Maltezi, deputat, a încetat din viață în anul 1880. A fost înmormântat în curtea bisericii din Maltezi, ctitoria sa.

Dumitrache Sorescu, șetrar în anul 1829, serdar de la 30 august 1837, din anul 1841 a devenit paharnic. A fost proprietar al moșiei Slătioarele, unde a ridicat biserica parohială.

Miltiade Mărculescu, născut în anul 1802, într-o familie boierească de rang inferior și a fost căsătorit cu Maria Iancopulo (1818-1882). Ofițer în miliția pământeană, era la 26 octombrie 1837 „căpitan la ostafcă”, iar la 12 septembrie 1839 a devenit paharnic. La 29 ianuarie 1851 era căpitan, iar la 10 octombrie 1853 a devenit clucer. A fost proprietar al unei părți din moșia Stoenesti (Pisica), unde a întemeiat satul căruia i s-a zis Eliza, după numele fiicei sale. A încetat din viață în anul 1882 și a fost înmormântat în apropierea bisericii *Sfântul Ierarh Nicolae* din Eliza-Stoenesti⁶⁴.

⁵⁵Dionisiu Fotino, *Istoria generală a Daciei, sau a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei*. Traducere de George Sion. Tomulu III. Bucuresti, Imprimeria Națională a lui Iosef Romanov et Companie, 1859, p.163.

⁵⁶V.A.Urechia, *O statistică a Țării Românești, din 1820*. În „Analele Academiei Române”, Seria II, Tomulu IX, 1886-1887, Memoriile Secțiunei Istorice, Bucuresti, Tipografia Academiei Române (Laboratorii Români), 1887, p.42.

⁵⁷D.J.A.N.Ialomița, Fond Prefectura Județului, dosar 56/1834, f.43.

⁵⁸*Analele parlamentare ale României, Tomul IX, Partea I, Obicinuita Obștească Adunare a Țării Românești, Legislatura II, Sesiunea II (VII !)* 1839-1840, Bucuresti, Imprimeria Statului, 1898, p.1162-1164.)

⁵⁹ *Analele parlamentare, Vol.IX, partea I*, p.1165-1166.

⁶⁰ D.J.A.N.Ialomița, Fond Prefectura Județului Ialomița, dosar nr.54/1843, f.1, 5 și 7.

⁶¹ *Ibidem*, f.20.

⁶² *T.D.I.*, p.166, doc.126.

⁶³ Ioan C.Filitti, *Catagrafia oficială de toți boierii Țării Românești la 1829*, București, 1929, p.30-31.

⁶⁴Vezi la Șt.Grigorescu, *Personalități ialomițene. Miltiade Mărculescu*. În „Ialomița”, anul III, nr.208, vineri 22 decembrie 2006, p.6. De asemenea, Paul Cernovodeanu, Irina Gavrilă, *Arhondologiile Țării Românești de la 1837*. Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila 2002, p.119.

PROF. DR. ȘTEFAN GRIGORESCU

(continuare în numărul viitor)

Cuvântul sezonal propus concursului pentru luna septembrie este alcătuit din familia substantivului CULES (culegător/toare, a culege, cules/culeasă).

Dacă acesta este KIGO propus de organizatori și acceptat de toți participanții, din punct de vedere teoretic este interzis, în haiku, să se repete alte KIGO, care denumesc direct anotimpul, în cazul nostru cuvintele sezonale TOAMNA, SEPTEMBRIE, OCTOMBRIE, NOIEMBRIE. Situația este considerată pleonastică și a devenit, din păcate, o ineputabilă și bogată sursă pentru această figura de stil acceptată în alte contexte, vezi creațiile lui I.L.Caragiale, unde pleonasmul este folosit tocmai pentru a caricaturiza personajele, ceea ce nu este, nici pe departe, cazul în poezie.

O altă problemă: deoarece KIGO este obligatoriu, pentru că indică anotimpul, el nu trebuie să stânjenească în nici un fel comunicarea, pentru a lăsa loc liber cuvintelor purtătoare de sens ale poemului, deci cuvântul sezonal nu trebuie repetat, în nici un caz. Avem situația "a culege via/vița-de-vie", unde apar două KIGO. Cazul poate fi o excepție, via se culege, totuși, toamna, dar este bine să nu exagerăm în această direcție și multe texte înscrise în concurs suferă de această anomalie. Haiku-ul, se afirmă des, dar nu se respectă avertismentul, este o poezie foarte dificil de redactat, tocmai datorită acestor apeluri la o perfectă curățenie stilistică, repet, greu de realizat.

Să analizăm stilistic poemele premiate.

PREMIUL ÎNTĂI:

Tot ce-a rămas
din grădina culeasă
secera lunii

(Livia Ciupav)

Clișeu textului (tot ce-a rămas) repetă un vers mai vechi (vezi mai multe poeme de Dumitru Radu, printre care "Tot ce-a rămas/din visele verii"). În haiku se reiau unele clișee, precum seară de vară, vânturi de iarnă, apus de soare, dar totul rămâne la acest nivel. În altă ordine de idei, în contextul nostru, "secera lunii" nu este metaforă creată special, pentru că deja a intrat în uzul limbii curente, așadar versul trebuie acceptat. În afara umbrei unei influențe, probabil involuntare, de falsă memorie, textul are valoare de haiku, mai ales pentru faptul că nu repetă o asociație de cuvinte devenită clișeu, "via culeasă", preferindu-se soluția aleasă de autoare.

PREMIUL AL DOILEA:

Capătul zilei
bătrânul culegător
de coșuri goale

(Doina Bogdan Wurm)

Textul este frumos, redactat în mod îngrijit. Ceea ce aș reproșa, nu acestui poem, ci unui mod de a scrie haiku, este suprapunerea prea mecanică a două fragmente de propoziție, cu deplasarea totală a sensului pe KIREGI, așadar numai pe sugestie. Procedeu se devalorizează prin repetarea prea insistentă.

PREMIUL AL TREILEA:

Toamna nimănui
via în sat a rămas
iar neculeasă

(Petruț Pârvescu)

Am avut multe discuții cu prietenul meu Petruț Pârvescu, spunându-i-o în mod direct să fie foarte atent la redactare. Știu că îi place neglijența, se potrivește unei anumite poezii, dar nu în haiku, pentru că este prea scumpă. Avem "toamna" și "via culeasă" În haiku ajunge un singur kigo, dar în orice caz, să nu se anuleze pleonastic. Via nu se culege vara. Aș vrea să creeze cineva un paradox cu culegerea, vara, a strugurilor acri! Este o bună idee! Apoi "satul" este cam mult, satul își culege singur via, pe când, în textul

ROMANIAN KUKAI, comentarii asupra concursului de creație pe luna septembrie 2009

Șerban Codrin

poetului nostru, acest "nimeni" rămâne cu via neculeasă. Dacă am modifica,

Casa nimănui
via (în sat) rămâne
iar neculeasă

rezolvarea ar fi mai bună, inclusiv aducerea verbului la timpul prezent, singurul timp verbal acceptat în haiku. Rămâne de văzut cum înlocuim "în sat", absolut nelalocul lui în acest context, și totul s-ar clarifica.

Același premiu al doilea:

Cules de vie –
băiatul paznicului
cu lacrimi în ochi

(Petru Ioan Gârda)

Nu înțeleg de ce are băiatul lacrimi în ochi, nu este nici un paradox, care să-mi sugereze alte sensuri, dar, oricum, textul nu spune mare lucru. Se putea apela la sensurile simbolice ale "paznicului", atunci am fi discutat cu totul altfel.

Alt premiu al treilea:

Bolta cu stele –
vin de-mpărtașanie
cules bob cu bob

(Dina Bărăgan)

Pentru a fi malițios, observ că toamna românească oferă de cules numai struguri! Textul este frumos, scris cu oarece știință a esteticii specifice haiku-ului. Nota bene: autoarea nu dublează kigo, îi ajunge unul și poemul are numai de câștigat.

PREMIUL AL PATRULEA:

Între doi struguri
o plasă de păianjeni -
cules de rouă

()

Las la o parte maliția de mai sus, dar trei kigo sunt prea mult: struguri, plasă de păianjeni/păianjen, cules. Unde a dispărut sensul? A fost lăsat numai în seama bietului kiregi? Și atunci, unde mai este rostul gândirii poetului? Haiku este o poetică a "negândirii", haiku "nu are nici un sens", spun maeștrii, spun teoreticienii și filozofii? De acord, dar numai poezii mari ajung la astfel de înalte performanțe. Noi, poezii de rând, să fim mai modești și să ne vedem de sensul poeziei, adică să lăsăm subtilitățile pentru superiori.

PREMIUL AL CINCELEA:

În așteptare
printre știuleți culeși
un biet șoricel

(Grațiana Gențiana Groza)

Știu că autoarea de la Cluj are mare experiență în haiku, dar în cazul de față nu o folosește. "În așteptare" este un clișeu (introdus, cred, de Valentin I. Busuioc), deci, greutatea textului trece spre următoarele două versuri, unde apar două kigo: știuleți/ culeși, (în sfârșit, se mai culege altceva în țara asta!). Apoi, "biet șoricel". De ce? În primul rând, un diminutiv, procedeu naiv, nu potențează poezia, din contra. "Biet" este un cuvânt de umplutură. Poeta avea nevoie de un paradox și totul ar fi fost o lovitură de maestru. O așteptăm cu altă ocazie.

PREMIUL AL ȘASELEA:

Crengi gârbovite –
culegător solitar
vântul de seară

(Sorin Toma Boc)

Epitetele gârbovite/solitar sunt figuri de stil inutile în context. De ce gârbovite, de ce sugestia de bătrânețe, când este vorba de bogăție? Apoi, după

versul al doilea, apare, nenotat, un alt kiregi, cam mult. Textul, în formă liberă, ar fi fost mai reușit:

Crengi –
culegător

vântul de seară

Propun unei analize câteva poeme nepremiate:

Ultimul cules –

cu o zi mai devreme

faceam planuri mari (6)

Poemul cuprinde un paradoxal și este oricând antologabil. Îl voi păstra în mod special, pentru a-l folosi de exemplu ce înseamnă un haiku scris corect stilistic și încărcat de sens (ca o vie neculeasă!!!!)

Dimineată furtunoasă

culeg cu grijă

ultimul măr (23)

Poemul, în formă liberă, cuprinde, de asemenea, un paradox, dar a trecut neobservat.

Via culeasă

în coliba (săracă)

întâiul scâncet (44)

Am pus în paranteză un epitet inutil, ba chiar pleonastic (colibă înseamnă sărăcie). În golul de după culesul viei (las maliția la o parte), apare plinul vieții. Iată un paradox neexploatat până la capăt de autor, dar poemul este valoros.

Concediată

la vremea culesului –

sperietoarea ()

"Sperietoarea", kigo de toamnă, acceptat ca atare inclusiv în poezia română, devine al doilea cuvânt sezonal după "cules". Nu știu cum s-ar repara această repetiție, dar paradoxul este puternic, așadar textul capătă valoare și îl felicit pe autor. Mă gândesc la celebrul poem al Laurei Văceanu, premiat, în 1998, în "Cele mai frumoase 10 haiku românești":

Zori în livadă

sperietoarea păzind

via culeasă

Având în vedere acest precedent, cred că "haiku-ul concedierii" n-ar mai trebui corectat, ci acceptat ca atare. Cine este autorul?

Am mai găsit texte parțial reușite, am găsit texte pastişate, am găsit texte ilogice sau numai prost scrise. Dar cu acest poem ce s-ar putea face? Se repetă kigo, culesul viei (iarăși!) și stolul de grauri (kigo clasic pentru toamnă), dar paradoxul este puternic, iar sensul poemului - aproape dureros. Dacă poemul ar fi scris de un maestru, am trece cu vederea, dar în altă situație, inabilitatea este evidentă:

Bătrânul bolnav –

via lui o culege

un stol de grauri

Probabil sunt înțelese de ce un haiku este foarte dificil de compus, iată, apar astfel de situații, de repetiții de kigo, de pleonasm, de lipsă de paradox, de ratare a unui simbol, de redactare incorectă din punct de vedere filologic și de editare neunitară. Un haiku începe cu majusculă și are un singur semn de punctuație, liniuța pentru kiregi. Tot ce este în plus duce spre ratarea mai mult sau mai puțin completă a întregului micropoem. Am făcut eu corecturile acolo unde autorii nu respectă normele filologice. Cred că se observă, toate textele de mai sus sunt unitare din acest punct de vedere.

Să lași în urmă Oamenii...

Din când în când cade peste urbea noastră câte o veste ucigătoare ca un trăsnet ivit din senin. Descoperi în privirea celui care ți-o dă o imensă umbră, iar pe buze o șoaptă dureroasă care-ți taie răsuflarea. Apoi trista știre se multiplică în progresie geometrică: „Ai auzit? A murit Domnul Profesor Mihai Pavunev.”, șoptesc cei care i-au trecut prin mână timp de patruzeci de ani ca elevi de liceu. „Ai aflat? S-a dus dintre noi nea Mișu,” își spun din priviri prietenii și colegii.

S-a dus dintre noi un Spirit, poate cel mai mare pe care l-a avut orașul Urziceni. Un Model de cinste, modestie, corectitudine, rigoare, tenacitate, inteligență, seriozitate, pasiune, înțelepciune, dăruire și echilibru, un Profesor desăvârșit, un familist de excepție. Pentru elevi era un zeu, iar pentru colegi - un înțelept. Pentru întregul oraș, un reper moral. Îl admirau și corigenții, dar îl regretă chiar și repetenții. Părinții își scoteau pălăria de departe...

În jurul matematicii lui s-a creat Spiritul Liceului. În jurul Liceului s-a format spiritul orașului. Modelul său moral și profesional a fost preluat de către elevii săi care, la rândul lor, și-au trimis copiii să-i învețe carte mai departe, să ajungă Oamenii mari...

A dispărut un Om pe care orașul îl regretă, a plecat dintre colegi un Profesor de la care mereu învățai câte ceva, s-a dus dintre noi un pasionat matematician. Cine lua șapte la el era student. Puțini știu că a pus bazele informaticii în liceu. Și mai puțini știu că era un pasionat cititor de bună literatură. Nu întâmplător îl însoțește în eternitate un manual de matematică și cartea lui de suflet, „Tevi lăptarul” a lui Șalom Alehem. Putea oricând face de rușine un profesor de literatură, dar din bun simț, n-o arăta. Între prieteni, vorbea în pilde, toate cu substrat moral, cu țintă. Era greu să-i ții piept. Obişnuisem, într-un timp, să-mi notez ce spunea. „Nea Mișu rămâne nea Mișu, orice-ai zice!”, scăpau admirativ prietenii la o bere, când devenea bonom. Elevilor le vorbea totdeauna serios. Dacă-i amenința cu vreo pedeapsă, se ținea de cuvânt. Era temut, dar respectat. Un coleg îl surprinde lucrând minuțios, cu ceasul în mână, la niște exerciții și probleme. „Să văd cât timp îi ia celui mai bun elev teza aceasta”, îi răspunde privirilor iscoditoare.

În acest început de septembrie, când trebuia să fie alături de noi la deschiderea școlii, parcă și natura este mai tristă, cerul își picură și el lacrimile împreunându-le cu ale noastre, într-un regret etern...

A plecat dintre noi Domnul Profesor **Mihai Pavunev**, dar a rămas **Legenda**...N-a lăsat în urmă avere sau lucrări științifice, dar a lăsat Oamenii. Care îl plâng... Sincer...

Prof. TITI DAMIAN

GÂNDURI

Toamna, blândă, lungă și bogată datorită Lui, ne-a învăluit pe toți determinând reacții diversificate. Se nasc speranțe, nostalgii, nevrozii, insomnii, precipitări, greșeli...

Liderii societății românești n-au fost iertați nici ei. Ba, răcirea vremii le-a permis creșterea temperaturii de lucru, ceea ce a dus la un melanj aiuritor legislativ menit să năucească, să bulverseze legislația, societatea și să crească vrajba socială.

Instituțiile statului, asemeni **porților suzerane**, ne aduc în actualitate scenarii legislative pe care le credeam trecute în cartea de istorie la capitolul „exemple negative”.

Guvernul bicefal, asemenea balaurului din poveștile copilăriei, își trage seva legislativă din istorie, compromițând definitiv și iremediabil speranțele născute în decembrie 1989.

Un amestec de feudalism și capitalism sălbatic, condimentat din abundență cu apucături totalitariste, unele cu vădită sorginte estică, au creat haos în structura statală românească punând în pericol grav existența, stabilitatea și evoluția statală, printr-o continuă disoluție a autorității și subordonării acestei intereselor meschine de grup, cu scop mediat.

O analiză asupra situației actuale din România (ineficacitatea Parlamentului, subrogarea Executivului în atributul de legiferare al Parlamentului, călcarea în picioare a prevederilor constituționale, vrajba socială, greve în derulare, greve în așteptare) ne conduce la concluzia afectării grave a prevederilor art. 1 din Legea nr. 51/1991, în care este definită **siguranța națională ca „starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică necesară existenței și dezvoltării statului național român, ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție”**.

În contextul social, politic și economic actual consider inutil orice comentariu pentru a demonstra stările de pericol ce manifestă asupra României.

Perpetua campanie electorală în care se află toate instituțiile statului (Președinția, Parlamentul, Guvernul și sateliții lor) a determinat o politică de cumetrie, precum și falsuri grosolane în declarațiile unor politicieni uninominali, în flagrantă contradicție cu realitatea, de cele mai multe ori jenante (vezi

declarațiile referitoare la activitatea comisiilor parlamentare de cercetare a activității unor miniștri), de natură a amplifica starea de dispreț a populației față de clasa politică, generând dezinteres față de vot, un vot care nu-i reprezintă.

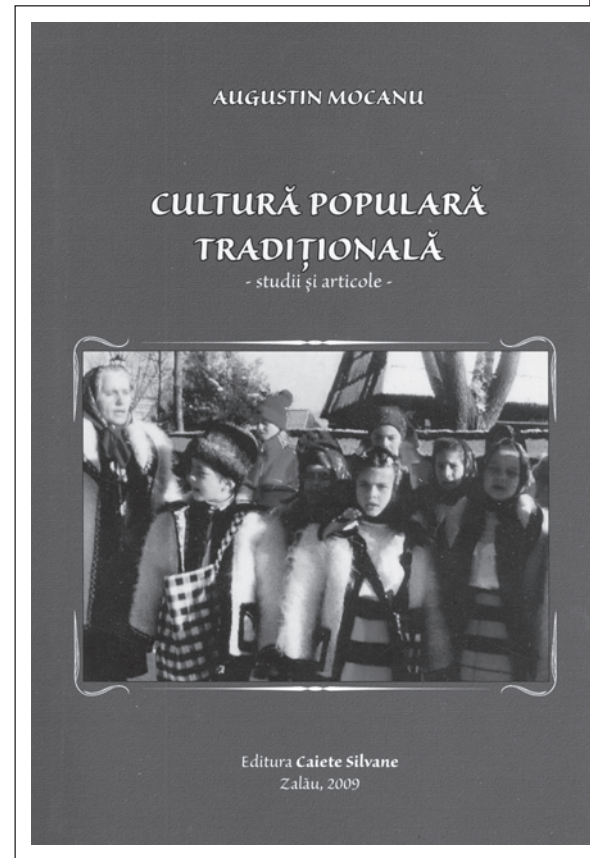

Vasile Iordache

O privire cât de cât avizată asupra tendințelor sociale și politice mă trimite cu gândul la scenarii ale căror finalizări nu au putut fi anticipate și reglementate de Constituție.

Am putea ajunge în situația expirării mandatului președintelui, despre a cărui prelungire Constituția nu face nici o referire, ceea ce va ascuti lupta pentru putere cu efecte nebanuite pentru România de mâine.

Profund mâhnit și nemulțumit asist cum politicianii cocoțați în fotoliile de conducere reacționează la critici solicitând soluții. Păi, măi, neică, de ce ați mai luat puterea și o țineți ca „gaia mațu” dacă nu sunteți capabili să găsiți soluții? Plecați singuri, cu demnitate, dacă vreți ca istoria să consemneze gesturi de bărbăție politică și lăsați tinerii să acceadă la conducere și să construiască o societate nouă.

HEMIS

ADMINISTRAȚIA

Tiparul executat la **S.C. ARTPRINT "S.R.L.**
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

E-mail:
gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO88CECEIL0143RON0091587
Suc. CEC Slobozia

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”, Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.ziarulialomita.ro/helis/index.html
Comunitatea Helis, forum de discuții: istorie.myforum.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE Slobozia, SONTEC Slobozia, CONCIVIC Slobozia, Gheorghe VLASE

REDAȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE
CRITICĂ - Anghel PAPACIOC
PROZĂ - Titi DAMIAN
POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD, Vitalie BUZU
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA
INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU